6. jún 2021
11

Slovo

ČASOPIS GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

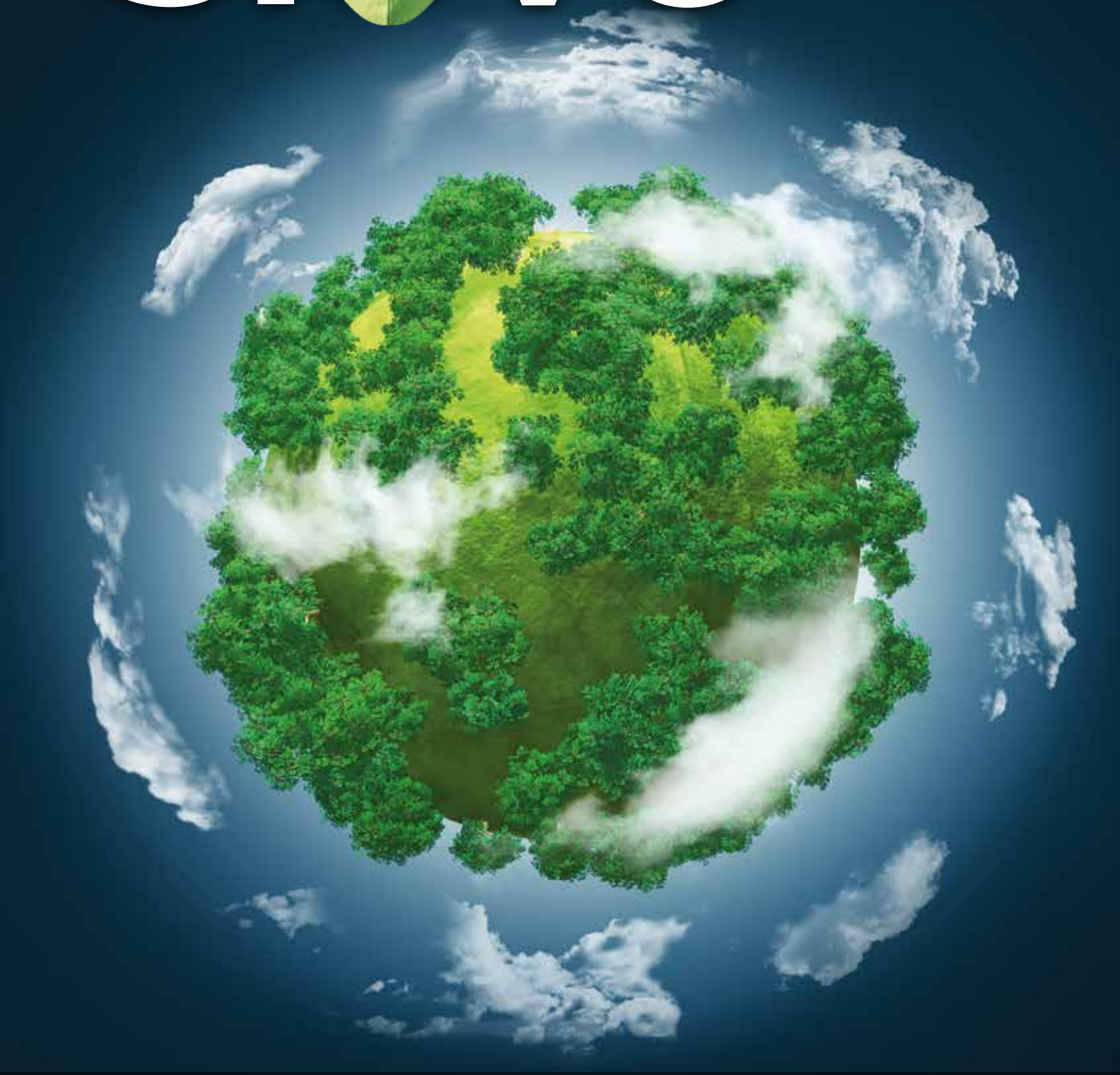

ROZHOVOR
Stavajme s rozumom

NA TÉMU
Enviro nie je o móde

UDALOSŤ
Deň rodiny v Košiciach

RODINA
Antropocén – vek človeka

NAPOLY

Juraj GRADOŠ

Keď je človek rozpoltený, necíti sa komfortne. Svedomie či akýsi vnútorný hlas sa mu často ozýva. Je v nepohode, neistý. Nemôže si vychutnať život. Ak to chce zmeniť, musí sa rozhodnúť, ku ktorému hlasu vo svojom vnútri sa prikloní. A hoci to urobí, ešte dlhý čas zvažuje, či urobil správne. Rozpoltenosť človeka ničí, berie mu chuť do života. A tak sa učí prežívať zo dňa na deň.

Ak sa dnes pozriem na seba a ľudí okolo, mám silný pocit, že sme tiež rozpoltení. Ba čo viac – rozštvrtení. Alebo ešte horšie. Jednoducho, sme rozbití. Ťažko sa hľadá chuť žiť, chuť do práce, chuť do školy, do učenia. Prečo? Čo sa zmenilo? Asi pred rokom v nemeckých médiách prebehla kampaň, ktorá vyzývala ľudí, aby doma ležali na gauči – leňošili, a tak boli hrdinami a chránili seba i iných od Covidu-19. U nás táto kampaň nebola, ale výsledok je veľmi podobný. Myslím si, že sme zleniveli. Trocha alebo viac – ťažko povedať. Spohodlneli sme. Ráno je problém vstať. Obdobne je problém prinútiť sa k monotónnej práci. K modlitbe. K sledovaniu liturgie na internete alebo v televízii. A už vôbec k tomu, aby sme sa aj náležite obliekli. Papučky, tepláky, možno aj pyžamo. Tak by sme do cerkvi nešli. Ale my sme doma. Alebo nie?

Svet sa zmenil, lebo sme sa zmenili my. A nie práve k lepšiemu. Prečo sa to stalo? No lebo na dobré či skôr na ľahšie sa veľmi rýchlo zvyká. Zvykli sme si na prácu z domu. Na vstávanie o deviatej, na raňajky, na siestu... Zvykli sme si na odpisovanie v testoch, na Ctrl + c pri úlohách z Wikipédie či od spolužiakov. Aj na posedávanie na mäkučkom gauči v teple domova pri zapnutom televízore, kde hlas kňaza a kantora miestami prerušil naše rozprávanie o načatej nedeli. A tak ako „leniví“ Nemci boli hrdinami, tak aj my sme často za menej práce mali rovnakú mzdu, ba ušetrili sme na doprave. Za odpisovanie sme dostávali jednotky a za debaty pri liturgii v zapnutom televízore spokojné svedomie.

Je to však dobré? Je to normálne? Necítite niekde nepohodlie, neozýva sa svedomie? Je normálne brať plat a vyhýbať sa práci? Je normálne odpisovať a neučiť sa? Je normálne „odsedieť na gauči“ 45 minút a mať konečne v nedeľu pokoj? Je. Už vidím, ako sa čudujete. No je. Ak nám nezáleží na čestnosti, na vedomostiach či na svätosti. Ak je chodenie do práce, školy či cerkvi povinnosť, ktorej by sa človek najradšej zbavil, tak sa nečudujem, že ľudia takto reagujú. No ak nie je, ak je to poslanie, ak je to hľadanie vedomostí a kráčanie po ceste svätosti, potom státie a prešľapovanie na mieste je pre nás utrpením. A otvorená fabrika, dielňa, kancelária či škola, alebo chrám budú pre nás balzamom na dušu. Ale za predpokladu, že nikoho neohrozíme.

Ale ako som v úvode napísal, veľa z nás sa cíti rozpoltených. To preto, lebo to lenivé „ja“ si zvyklo na pohodlie, ale svedomie či srdce nás volá k čestnosti, k zlepšeniu sa vo všetkých rovinách. A čím skôr prekonáme tento stav živorenia, čím skôr si vyzlečieme covidového človeka s jeho lenivosťou a oblečieme sa do Božieho odevu, tým skôr nájdeme v sebe chuť žiť, chuť pracovať, učiť a modliť sa. Chuť vyjsť z ulity uzavretosti a stretnúť sa tvárou v tvár s ľuďmi i s Bohom. Možno ešte na krátky čas budeme pre rúška čítať viac z očí než z pier, ale blíži sa čas, keď i rúška odídu do zabudnutia rovnako ako covidový človek.

Slovo oficiálny časopis Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk; ročník 53; periodicita vydávania: dvojtýždenník.
Adresa redakcie: SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov, tel.: 051/756 26 42, 0911 711 263.
Číslo účtu: SK45 0200 0000 0032 1020 6959;
SWIFT KÓD: SUBASKBX, KS: 0558, VS: vaše PSČ.
Vydavatelia: Gréckokatolícka cirkev na Slovensku
Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 51311917.
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622.
Cirkevné schválenie: Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č.j. 3317/99.
Šéfredaktor: PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD. (sefredaktor@casopisslovo.sk)
Redaktori: Mgr. Jozef Petričko (grafik@casopisslovo.sk)
Mgr. Tomáš Miňo (spravodajstvo@casopisslovo.sk)
PaedDr. Helena Krenická (inzercia@casopisslovo.sk)
Ján Maras (distribucia@casopisslovo.sk)
Jazyková úprava: PhDr. Adriana Matoľáková, PhD. (adriana.matolakova@gmail.com)
Cenzori: ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Milan Kuzmiak, PhD.
Redakčná rada: vl. Dr. h. c. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD., vl. prof. ThDr. ICDr. Cyril Vasiľ SJ, PhD., vl. Peter Rusnák, vl. Kurt Richard Burnette, vl. Marián Andrej Pacák CSsR, Mgr. Ján Hreško, Mgr. Marek Baran, Mgr. Daniel Dzurovčin, Richard Fučko, Mgr. Stanislav Gábor, PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD., doc. ThDr. Michal Hospodár, PhD., Mgr. Petra Jakubová, PhDr. Valéria Juríčková, PhD., prof. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD.

Občianska inzercia: znak (vrátane medzier): 2 centy a fotografia alebo rámček 2 eurá. Meno zvýrazňujeme zadarmo. Blahoželanie kňazovi k okrúhlemu jubileu (od 40 rokov života a od 20 rokov kňazstva) do 200 znakov je za dobrovoľný príspevok.
Firemná inzercia: znak (vrátane medzier): 3 centy a fotografia alebo rámček 3 eurá
Všetky informácie sú na casopisslovo.sk/redakcia/.
Za obsah inzerátov neručíme. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Zásady ochrany osobných údajov sú uvedené každoročne v prvom čísle na strane 25. Celý text je dostupný na webovej stranke http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/. Pri zasielaní príspevkov použite jeden z týchto špecifických symbolov: 700 (časopis, prípadne zverejnenie príspevku), 1700 (iba časopis), 555 (inzercia), 777 (priatelia časopisu Slovo) a 999 (eSlovo). Ak je váš príspevok anonymný, neuvádzajte žiadny špecifický symbol.
Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin
Distribúcia: Mediaprint-Kapa Pressegrosso, a. s., Bratislava
ISSN 1335-7492. EV 182/08
Uzávierka čísla 13 – 14/2021: 09.06.2021

Titulná strana: Záleží mi na ekológii (freepik.com)

MILOVAŤ TAK, AKO MILUJE JEŽIŠ

Marek BARAN

Svätý Otec František vo svojom príhovore v nedeľu vysvetlil veriacim, čo znamená milovať tak, ako miloval Ježiš.

V evanjeliu dnešnej nedele (Jn 15, 9 – 17) Ježiš po tom, ako prirovnal seba samého k viniču a nás k ratolestiam, vysvetľuje, aké ovocie prinášajú tí, ktorí s ním ostávajú zjednotení. Tým ovocím je láska.

Pozýva nás ostať v jeho láske, aby jeho radosť bola v nás a aby naša radosť bola úplná. Je to láska, ktorá má svoj pôvod v Otcovi, lebo „Boh je láska“ (1 Jn 4, 8). Táto láska Boha Otca prúdi ako rieka v Synovi Ježišovi a cez neho prichádza k nám, jeho stvoreniam. Veď nám hovorí: „Ako mňa miluje Otec, tak ja milujem vás.“ (Jn 15, 9) Láska, ktorú nám daruje Ježiš, je tá istá, akou Otec miluje jeho: čistá, bezvýhradná, zadarmo. Nedá sa kúpiť. Dávajúc nám ju sa k nám Ježiš správa ako k priateľom – dáva nám poznať Otca a zapája nás do svojej vlastnej misie pre život sveta.

Ako ostať v tejto láske? Ježiš hovorí: „Ak budete zachovávať moje prikázania, ostanete v mojej láske.“ (Jn 15, 10) Milovať tak, ako miluje Ježiš, znamená vložiť sa do služby tak, ako to urobil on, keď umýval nohy učeníkom. Znamená to aj vyjsť zo seba samých, odpútať sa od svojich ľudských istôt, od svetských vymožeností v záujme otvorenia sa ostatným. Znamená to byť k dispozícii s tým, čím sme a čo máme. Chce sa tým povedať: nemilovať slovami, ale skutkami. Milovať ako Kristus znamená povedať nie iným „láskam“, ktoré nám svet ponúka: láske k peniazom, láske k úspechu, k márnosti, k moci... Tieto klamné cesty „lások“ nás vzďaľujú od Pánovej lásky a privádzajú nás k väčšiemu egoizmu, narcizmu, arogancii. A arogancia vedie k degenerovanej láske, k zneužívaniu druhých, k spôsobovaniu utrpenia milovanej osobe. Toto nie je láska. Milovať tak, ako miluje Pán, znamená vážiť si osobu, ktorá je mi blízko, rešpektovať jej slobodu, milovať ju takú, aká je, nie takú, akou chceme, aby bola; milovať ju takú, aká je, a bez nároku na odplatu. Ježiš od nás žiada ostať v jeho láske, prebývať v jeho láske a nie v našich predstavách, nie v uctievaní seba samých. Ježiš nás vyzýva, aby sme vyšli z predstavy kontrolovať a ovládať iných. Nie kontrolovať, ale slúžiť. Otvoriť srdce ostatným, to je láska, a dávať ju ostatným.

Drahí bratia a sestry, kam vedie toto ostávanie v Pánovej láske? Povedal nám to Ježiš: „Aby vo vás bola moja radosť a aby vaša radosť bola úplná.“ (Jn 15, 11) Ježiš chce, aby radosť, ktorú vlastní, pretože je v úplnom spoločenstve s Otcom, bola aj v nás natoľko, nakoľko sme s ním zjednotení. Radosť z vedomia toho, že sme milovaní Bohom napriek našej nevernosti, nám pomáha s vierou čeliť životným skúškam, prekonávať krízy a vychádzať z nich lepší. Práve na prežívaní tejto radosti spočíva naše bytie pravých svedkov, lebo radosť je rozlišujúcim znakom pravého kresťana. Pravý kresťan nie je smutný, vždy má vo svojom vnútri radosť, a to aj v ťažkých chvíľach. Nech nám Panna Mária pomáha ostávať v Ježišovej láske a rásť v láske ku všetkým, vydávajúc svedectvo o radosti vzkrieseného Pána.

(úryvok z príhovoru 16. mája 2021).

flickr.com

„Milovať tak, ako miluje Ježiš, znamená vložiť sa do služby, do služby bratom tak, ako to urobil on, keď umýval nohy učeníkom.“

(Svätý Otec František)

ENVIRO NIE JE O MÓDE

Juraj GRADOŠ

Človek si asi z prirodzenosti skracuje, čo môže. Niekedy to naozaj skráti čas, inokedy ho to dovedie na scestie. Alebo do kolapsu. Táto naša snaha šetriť azda najvzácnejšiu komoditu na svete – čas – vedie k skracovaniu viet na slová a slov na písmená.

Pre ľudí pohybujúcich sa na sociálnych sieťach, kde napísanie slova tvorí zlomok času, mäkčene a dĺžne už nič neznamenajú. Celé vety (Milujem ťa – *I love you*) dnes nahradili skratky (ILY). Túto našu snahu po skracovaní dobre pochopil aj priemysel a šikovne to využíva. A tak tu máme tovary a služby s označením eko, ktoré sú vraj šetrné k prírode. Obdobne je to aj so značkou či označením enviro. Nie je enviro ako enviro. V dnešnej dobe klamu a opakovaného klamu (re-klamu) treba pozorne rozlišovať a takpovediac hľadieť nielen medzi riadky či písmená, ale aj za ne.

Kým moja generácia (Husákove deti) si veľmi váži slobodu, ktorá je pre ňu možno tou najdôležitejšou hodnotou, deti zrodené na prelome milénia majú iné hodnoty. Iný rebríček. Pre nás bola sloboda a deväťdesiate roky, keď sme ju budovali, snahou zbaviť sa jarma otroctva. Totalita zaťažovala aj medziľudské vzťahy. Zaťažovala rodinný i náboženský život. Vzdelanie i prácu. Všetko. Nebolo nič, čo by nebolo ňou ovplyvnené a zotročené. Staršie generácie mali na vrchole rebríčka zas iné hodnoty – mier a prácu. Pretože zažili, aké to bolo počas vojny. Keď sa báli o svoj život, keď nebolo čo jesť.

Na vrchole rebríčka je teda spravidla to, čo je opakom akútneho nedostatku či strachu. Strach o život a jedlo vyniesol na vrchol mier a možnosť práce. Strach z totality a zotročovania zasa slobodu. Dnes však vnímame iný strach. Strach o prežitie nielen jednotlivca, ale celej planéty. Teda presnejšie – jej ekosystému. A najmä ľudstva. Tento strach nie je fatamorgánou. Je reálny rovnako, ako je reálna hrozba zániku života.

pexels.com

Domácnosti, tovar pre domácnosť, potraviny a cestovanie sú spoločne zodpovedné za 70 až 80 % všetkých vplyvov na životné prostredie, či už ide o znečisťovanie a emisie skleníkových plynov, alebo o využívanie pôdy a odpad.

ENVIROMINULOSŤ

Človek sa od počiatku svojich dejín snažil podmaniť si prírodu. Ovládnuť ju, jej živly. Asi najvýznamnejším bolo ovládnutie ohňa a zeme. Kým oheň prinášal teplo, bezpečie a rozširoval jedálny lístok, ovládnutie zeme prinášalo bezpečnejší zdroj obživy nezávislý od šťastia pri love. V prvej knihe Svätého písma je to povedané krátko a jasne: „... naplňte zem! Podmaňte si ju...“ (Gen 1, 28)

A človek tak konal. Ale ak bolo jeho konanie voči prírode nešetrné, prišla odplata – následok. Hoci si myslíme, že nám všetko patrí, pravdou je, že sme iba správcovia tejto planéty a života na nej. Vieme ho niekde vziať a inde, ak sú dobré podmienky, dať. Ale nevieme zmeniť zákony, ktorými sa život a zem riadia. Lebo nie sme pánmi, iba správcami. Naša úloha je, aby každý z nás tento kúsok vesmíru „obrábal a strážil“ (Gen 2, 15). Inak povedané, aby ho zušľachťoval a ochraňoval. Ale pred kým? Pred sebou a svojím lakomstvom.

Práve lakomosť človeka, túžba po zisku, po peniazoch, po majetku, po pôžitkoch vedie k zániku. Naši predkovia pristupovali k životu s úctou. Ak niečo z prírody brali, tak do nej i vracali. V tej či onej podobe. Boli správcami a nie lupičmi. Nedrancovali. A toto ich konanie po tisícročia ľudskej prítomnosti na zemi nemalo také dosahy ako dnes jediný deň ľudstva.

ENVIROPRAVDA

Pravda je len jedna, lží je milión. A sú príťažlivejšie. Aká je teda pravda o ni-

čení životného prostredia? Je to naozaj také zlé alebo je to iba klam? Pozrime sa na tieto fakty.

Ročne sa odlesní približne trinásť miliónov hektárov pôdy. To je zhruba trojnásobok územia Slovenska. Tieto stromy nič nenahradí. Pri počte tristo stromov na hektár sú to asi štyri miliardy stromov. Teda ročne dvaja ľudia zničia a nenahradia jeden strom. Pričom tieto stromy dokážu počas svojho života zo vzduchu odchytiť a prefiltrovať približne dve miliardy ton CO_2. To je asi polovica z toho, čo ročne vyprodukuje tretí najväčší znečisťovateľ ovzdušia – Európska únia. Pritom vo svete sa vyprodukuje okolo tridsaťpäť miliárd ton CO_2 ročne. Ak sa vás to „netýka“, tak v doprave vzniká takmer 30 % všetkých emisií CO_2 v EÚ. A z toho 72 % v cestnej doprave. Keď prejdete autom desaťtisíc kilometrov, môžete osláviť ďalšiu tonu CO_2, ktorú ste vypustili do ovzdušia. Takéto správanie zapríčiňuje takmer 20 % celosvetových emisií uhlíka a stratu biodiverzity. Práve zalesňovanie všade, kde sa dá, môže byť síce dlhodobým, ale udržateľným a nie až tak drahým riešením súčasnej situácie.

Najväčším ostrovom sveta je Grónsko. Jeho skoro 2,2 milióna kilometrov štvorcových má dnes silnú konkurenciu vo veľkom pacifickom koši. Tento umelý ostrov z odpadu v Tichom oceáne medzi Havajom a Kaliforniou (obidva sú štáty USA) má už 1,6 milión kilometrov štvorcových a od roku 1988 neustále rastie. Dnes je tridsaťdvakrát väčší ako Slovensko. A nie je jediný. Takéto „ostrovy“ vznikajú v centre obrovských morských vírov. A netvorí ich iba plast, ale aj sklo a chemické zlúčeniny. Tento ostrov má asi osemdesiattisíc ton a hrúbku tridsať metrov. Má menšie dvojča juhovýchodne od Japonska. Menšie oceánske plastové ostrovy sú medzi Európou a USA, Afrikou a Brazíliou, Indiou a Antarktídou a Južnou Amerikou a Austráliou. Ale aj na Slovensku máme plastové ostrovy. Stačí sa na jar pozrieť na nádrž Ružín.

Ďalšou pravdivou informáciou je nárast teploty. Za ostatných stojedenásť rokov teplota na planéte stúpla o 1,3 °C. Na jej severnej pologuli však omnoho viac.

A to až tak, že doteraz večne zaľadnený Severný ľadový oceán už asi nebude ľadový. Lenže vďaka nemu existuje Golfský prúd. Ak zmizne tento motor prúdu, aj prúd sa buď radikálne oslabí, alebo zanikne. A tým by sa podnebie v Európe stalo „štandardným“ – teda asi ako v studenej, zasneženej Kanade. Ale kým sa to stane, v centrálnej Európe sa nížiny môžu premeniť na stepi. Silné vetry odvejú prach tvorený úrodnou vrstvou pôdy a voda sa stane vzácnosťou tak, ako je to v Stredomorí. Prudké výkyvy teplôt prinesú zničenie úrody a tornáda. Neveríte? Na Slovensku sme posledné mali 22. apríla tohto roka v Ploskom pri Košiciach. Pred desiatimi rokmi niečo nemysliteľné. Víchrice a búrky nebudú lámať stromy, ale celé lesy. Búrky zaplavovať mestá a celé dediny. Povodne strhávať domy a ukončovať ľudské životy. So suchom príde oheň. Stred Európy bude bitý z každej strany. Naša krajina. A už sa to deje.

ENVIRORIEŠENIA

Tak ako na to? Ako byť skutočne enviro? Ako tento scenár odvrátiť? Môže niečo spraviť obyčajný človek? Áno. Ak sa zameriame na dopravu, planéte pomôže, ak budeme nakupovať lokálne a sezónne potraviny. Na jednej strane pri lokálnych podporíme prácu suseda, a tak aj obživu jeho rodiny, na druhej strane nesezónna zelenina veľmi nechutí. Tak načo ju kupovať?

Ak sa pozrieme na svoj jedálniček, aj jeho úprava môže byť enviro, a pritom zdravá. Napríklad ak v ňom zelenina, ovocie, orechy a strukoviny nahradia časť mäsa a mliečnych výrobkov, nielenže to prospeje nášmu zdraviu, ale aj prírode. Naši dedovia toľko mäsa nejedli. Práve chov hospodárskych zvierat je zodpovedný za 14,5 % všetkých skleníkových plynov. Nielen CO_2, ale aj metánu, ktorý je nebezpečnejším plynom než oxid uhličitý. Za sto rokov každý kilogram metánu oteplí planétu dvadsaťpäťkrát viac ako rovnaké množstvo oxidu uhličitého. Ak sa teda vzdáme mäsa a mliečnych výrobkov úplne, ročne nevypustíme do ovzdušia 1,5 tony skleníkových plynov. Nie každé jedlo patrí do odpadu – existuje mnoho receptov, ako mu dať druhú šancu. A ak už totálne skončilo, treba ho umiestniť do patričnej nádoby alebo, ak sa dá, kompostovať.

Náš konzumný spôsob života a snaha byť neustále „in“ tiež nie sú pre život na planéte práve príjemné. Niekedy namiesto predražených módnych kúskov treba navštíviť *second hand*. Alebo namiesto vyhodenia dať odevom druhú šancu – buď zmenou majiteľa, alebo účelu. Naše mamy to vedeli a zo starých šiat ušili nové pokrovce. S obliečením súvisí aj pranie. Ak si bielizeň rozdelíte nielen podľa farebnosti, ale aj podľa potreby teplej vody, môžete ročne ušetriť aj vyše dvesto kilogramov CO_2.

S konzumným spôsobom života a snahou byť sebestačný prichádza nakupovanie. Skúsme nakupovať raz týždenne. A do vlastných tašiek. Ušetríme množstvo času, ktorý môžeme venovať rodine alebo sebe. A menej a keď potrebujete, požičajte si od suseda. Alebo kúpte z druhej ruky. Zdieľanie vecí na dedine bolo kedysi úplne bežné a podporovalo aj komunikáciu. Dnes chceme mať

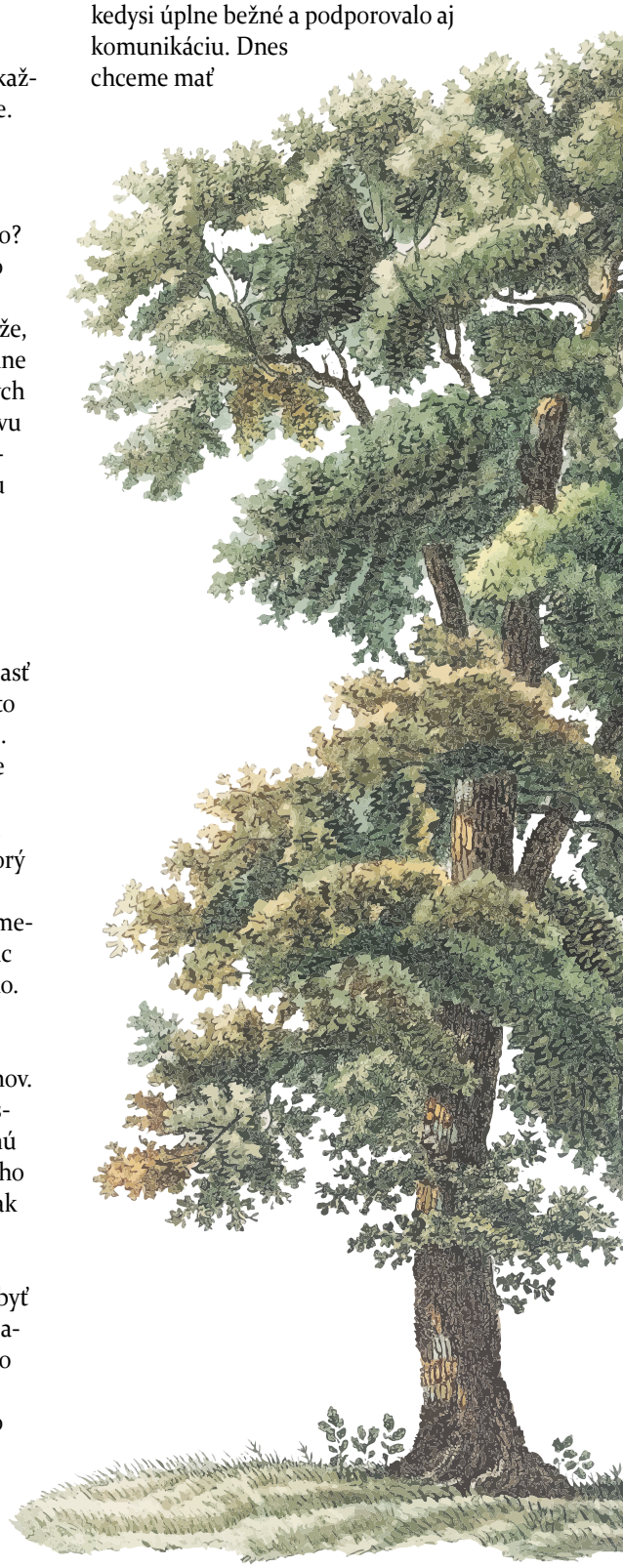

pexels.com

svoje aj svoj „pokoj". A aj tu platí – čím menej obalov, tým šetrnejšie k prírode. A dnes asi už netreba nikomu hovoriť, čo je energetický štítok. Aj značka môže veľa napovedať. Niektorí výrobcovia sa správajú k životnému prostrediu ohľaduplnejšie než iní.

Naše domácnosti už pomaly prestávajú používať doteraz bežné svetelné zdroje a bežnými sa stávajú práve úsporné LED svetlá. Neohrievajú sa tak ako žiarovky a neobsahujú vysoko jedovatú ortuť. A ušetria až 75 % energie. Ak voda v radiátoroch má maximálne 49 °C, ročne ste ušetrili štvrtinu tony CO_2. A naopak, klimatizáciu nastavte na 23 °C alebo viac. Šetríte nielen svoju peňaženku a CO_2, ale aj svoje zdravie. Väčšina ľudí už namiesto vane na kúpanie používa šetrnejšiu sprchu. Ale dá sa ísť ďalej. Jedným z riešení môže byť správny výber sprchovacej hlavice.

No najviac ušetríme, ak sa budeme rozumne správať v doprave. Najčastejšou u nás je osobná doprava. Veľké a luxusné autá vyprodukujú aj viac ako dvojnásobok emisií oproti bežným. Stačí si pozrieť ich spotrebu na sto kilometrov. Ak si zvolíte hybrid, ušetríte až štvrtinu paliva, a teda aj emisií. Pri plug-in hybridoch až tri štvrtiny. A v prípade elektrických áut sto percent. Tu si však treba uvedomiť, že aktuálne elektrické autá majú veľkú uhlíkovú stopu, teda veľké množstvo CO_2, ktoré sa pri ich výrobe vyprodukuje. Rovnako pre likvidáciu batérií dnes nie sú pre životné prostredie až takým prínosom. Ale cesta je to správna. Ak sa teda potrebujeme premiestniť na väčšie vzdialenosti, dnes je najekologickejšou dopravou hromadná doprava, najmä elektrovlaky a trolejbusy. Ak však už musíte ísť autom, správny tlak v pneumatikách vám ušetrí tri percentá paliva, a teda aj tri percentá splodín. Motoristi sa majú riadiť skôr spotrebou auta ako svojou túžbou po rýchlych odpichoch a veľkej rýchlosti.

Na krátku vzdialenosť máme často na výber – okrem moderných elektrokolobežiek aj vlastné nohy a bicykel. Ale aj my sami produkujeme CO_2. Chodec pri normálnej chôdzi vyprodukuje 12,2 g CO_2 každý kilometer. A prekvapujúco, cyklista iba 5,3 g. A to vďaka takému starému vynálezu, akým je koleso. A ak si myslíte, že chôdza po schodoch prospieva iba vašej kondičke a srdcu, mýlite sa. Ak bývate napríklad na štvrtom poschodí a namiesto výťahu budete používať schody, ročne odbremeníte planétu o tristo kilogramov CO_2.

ENVIROKRESŤANIA

Každé úmyselné poškodzovanie životného prostredia je vážnym hriechom. Hriechom proti Božiemu príkazu starať sa a ochraňovať zem. Hriechom proti prikázaniu: Nezabiješ. Hriechom proti láske k rodine – teda aj voči štvrtému prikázaniu. Všetko: vyhodenie odpadkov do prírody či iba na ulicu; neseparovanie alebo nezodpovedné separovanie odpadu; ničenie prírody; konzumný spôsob života... Toto všetko nás zabíja, a teda je proti láske.

Je to hriech. Hriech, ktorého následky pocítime nielen my, ale najmä deti našich detí. Z pokolenia na pokolenie. Hriech, za ktorý by malo nasledovať naozaj tvrdé pokánie – nie trest, ale odstránenie rovnakej záťaže pre prírodu.

Rozhadzuješ odpadky – vyzbieraš ich. Každý týždeň. Lámeš konáre alebo chodíš nezmyselne po tráve, aby si ušetril meter chôdze? Vysadíš stromy... Ak ľutujeme, ak naozaj ľutujeme, tak toto nám nebude cudzie. Bude to prejav našej ľútosti, ktorá nebude iba o slovách, ale o skutkoch. Bude reálna a nie iba naoko. A vtedy už nebude enviro o móde u pár jednotlivcov, ale bude to súčasť niečoho omnoho väčšieho – Božieho spôsobu života každého kresťana.

BISKUP ANDREJ BAČINSKÝ

archív Mukačevskej eparchie

Po smrti Jána Bradáča sa mukačevským biskupom stal jeho generálny vikár Andrej Fedorovič Bačinský, ktorý sa narodil 14. novembra 1732 v Beňatine, kde bol jeho otec Teodor kňazom. V rokoch 1752 – 1758 absolvoval základné vzdelanie na jezuitskom gymnáziu v Užhorode, následne študoval filozofiu a teológiu v Trnave. Štúdium úspešne ukončil doktorátom z posvätnej teológie. Počas neho mu v Užhorode zomrel otec. Kňazskú vysviacku prijal v roku 1756 z rúk biskupa Michala Manuela Oľšavského. Pôsobil ako kaplán, potom ako farár v Hajdúdorogu. Neskôr sa tu stal sabolčským archidiakonom a vikárom v Marmaroši. V roku 1769 sa stal generálnym vikárom. Výrazne sa pričinil o kánonické zriadenie eparchie. 5. augusta 1772 bol rakúskou cisárovnou Máriou Teréziou vymenovaný za biskupa, čo potvrdil 8. marca 1773 pápež Klement XIV. Bačinský ako prvý biskup na mukačevskom stolci pred biskupskou chirotóniou nezložil mníšske sľuby. Po vysviacke bol jedným z účastníkov Viedenskej synody, ktorá okrem iného zaviedla pojem gréckokatolík. V roku 1775 získal v Užhorode novú katedrálu a biskupskú rezidenciu, ktoré predtým patrili Spoločnosti Ježišovej, a presťahoval sa tam v roku 1780. 30. júla 1777 schválil rehoľné pravidlá pre mníšsky život baziliánov. 3. decembra 1778 bol v budove drugetovského zámku v Užhorode otvorený Kráľovský eparchiálny seminár, ktorý darovala a obnovila rakúska cisárovná. Pripravoval eparchiu na rozdelenie a vznik metropolie. Zomrel 19. decembra 1809 a ako prvý mukačevský biskup bol pochovaný v krypte Katedrálneho chrámu v Užhorode. (Juraj Gradoš)

OPICO-ĽUDSKÉ CHIMÉRY

Jozef GLASA

V apríli tohto roka rozvírila pulzujúce hladiny výskumu chimérických embryí správa, že americkí a čínski vedci vytvorili prvé chimérické opico-ľudské embryá.

A študovali ich vývoj v skúmavke do deväťnásteho dňa života. Vzbudilo to veľkú pozornosť. V čom sú etické otázky, ktoré výskum priniesol, nové? Mali či nemali by sme ho považovať za etický?

O výskume chimérických organizmov obsahujúcich ľudské kmeňové bunky sme už v našej rubrike písali. Uviedli sme, že chiméra je organizmus, ktorý obsahuje vo svojom tele bunky, tkanivá alebo orgány iného organizmu alebo organizmov. Chiméra bola strašlivá mýtická bytosť starých gréckych bájí. Predná časť jej tela mala podobu leva, prostriedok divej kozy a zadná časť tela podobu draka. Jej tri papule chrlili oheň. Žila v rokline sopky a strážila vchod do podsvetia.

Ilustrácia bájnej starogréckej Chiméry (Jacopo Ligozzi). Zdroj: wikimedia.org

Jedným z cieľov výskumu, o ktorom sme vtedy písali, je priblížiť možnosť, aby sa vo vhodnom hospodárskom zvierati dali pomerne rýchlo „dopestovať" ľudské orgány vhodné na transplantáciu. S použitím kmeňových buniek pacienta. V princípe by sa vo veľmi včasnom vývoji napríklad prasačieho zárodku – u ktorého sa najskôr genetickou úpravou v jadrách jeho buniek znefunkčnili gény potrebné napríklad na vývoj pankreasu či iného orgánu, alebo tkaniva – do tohto zárodku pridali indukované ľudské pluripotentné kmeňové bunky (môžu z nich vzniknúť ktorékoľvek bunky ľudského tela). U myší a potkanov sa zistilo, že v období, keď sa v geneticky upravenom zárodku či plode mal utvárať daný orgán alebo tkanivo, zárodok, ktorého bunky túto schopnosť stratili, bol schopný si „požičať" na jeho vytvorenie vopred dodané kmeňové bunky, v ktorých ostala funkcia potrebných génov zachovaná.

Pokiaľ by podobná metóda spoľahlivo fungovala – a zamedzilo by sa napríklad vycestovaniu ľudských kmeňových buniek do mozgu zvieraťa (kde by z nich mohli vzniknúť aj ľudské nervové bunky – neuróny) alebo do jeho gonád (kde by z nich mohli vzniknúť pohlavné bunky – gaméty s ľudským jadrom), či iným, eticky problematickým alebo neprijateľným skutočnostiam – bolo by azda možné považovať takýto spôsob získavania tkanív alebo orgánov na transplantáciu za eticky prípustný.

V čom sú teda etické otázniky, ktoré vznikajú, keď sa indukované ľudské pluripotentné kmeňové bunky (nepochádzajú z ľudského zárodku, ale z inej bunky organizmu dospelého človeka) vkladajú do raných opičích embryí, nové a odlišné od tých, ktoré sme už naznačili? Azda najvýznamnejším faktorom je väčšia fylogenetická, druhová blízkosť organizmu človeka a organizmu opice (makaka). Ľudské kmeňové bunky sú pravdepodobne v organizme opičieho zárodku či plodu schopné lepšie prežiť, úspešnejšie vycestovať do vyvíjajúcich sa tkanív – a predpokladá sa, že sa aj lepšie integrovať do ich ďalšieho vývoja. A tak, do istej miery, biologicky „humanizovať" opičí zárodok.

Okrem iných, závažných etických námietok – napríklad, že mladé opice podstupovali invazívne zákroky na získanie vajíčok na prípravu opičích zárodkov, pričom šlo len o tzv. základný výskum, bez priamejšieho využitia v humánnej medicíne – zásadnou etickou otázkou je, či tento výskum, využívajúci aj ľudské kmeňové bunky, dostatočne rešpektuje dôstojnosť človeka. Ide najmä o to, čo za živého tvora v štádiu raného embrya to vlastne v skúmavke máme. Opičie embryo s určitým počtom či podielom (akým?) ľudských buniek, neskôr „rozlezených" po všetkých jeho tkanivách a orgánoch? Aký podiel ľudských buniek vlastne treba na „humanizáciu" opičieho zárodku alebo niektorého orgánu? Ako rozoznáme, keby k nej naozaj prišlo? Čo by to znamenalo pre etický charakter daného výskumu a jeho ďalších, sľubovaných pokračovaní? Neprekračuje takýto výskum etické hranice, za ktoré by sa už nemalo zachádzať? Podľa všetkého – prekračuje.

STAVAJME S ROZUMOM

Tomáš MIŇO

V jednej vete so slovným spojením „zelené budovy" sa často sa hovorí o udržateľnej výstavbe. Skrýva sa za tým najmä premyslený a tvorivý dizajn, koncepčné plánovanie a ohľaduplné myslenie. Zelené budovy sú efektívne vo využívaní energetických, prírodných aj spoločenských zdrojov a ohľaduplné voči životnému prostrediu počas celého ich životného cyklu – to znamená od projektu a výberu pozemku cez proces výstavby, prevádzku budovy až po prípadnú renováciu alebo likvidáciu.

Čo je to zelená budova?

Pojem zelená budova je časovo a priestorovo podmienený. Okrem vyjadrenia zelená sa používajú pojmy ekologická a udržateľná, teda vysoko energeticky efektívna budova, ktorej cieľom je neobmedzovať budúcu kvalitu života.

V čom sa líšia od budov stavaných v minulosti?

Budovy stavané dnes sú energeticky efektívnejšie. Ale prvou skutočne funkčnou a plnohodnotnou pasívnou „budovou" bola polárna loď z roku 1893. Ak si zoberieme vývoj na Slovensku, nízkoenergetické budovy sa stavali aj v minulosti. Prvé nízkoenergetické budovy vznikali v sedemdesiatych rokoch. V minulosti bol nízkoenergetický dom chápaný ako kvalitná zelená stavba. Neskôr však už bol zákonom vyžadovaný ako štandard všetkých novostavieb. Dnes na Slovensku platná legislatíva predpisuje, že nové budovy a významné obnovy budov musia spĺňať štandardy s takmer nulovou potrebou energie. Pevne verím, že o pár rokov sa budú stavať budovy, ktoré počas svojej životnosti nespotrebujú viac energie, než vyprodukujú. Víziou do budúcnosti sú tiež budovy, ktoré budú energeticky plusové alebo bez napojenia na verejnú elektrickú sieť.

Sú už na prvý pohľad tieto budovy poznateľné?

Udržateľná architektúra nie je definovaná prostredníctvom svojho výzoru a formy, ale prostredníctvom zmeny filozofickej, paradigmatickej či etickej roviny výstavby. Takže na prvý pohľad budovy s konceptom pasívneho domu nemusia byť medzi ostatnými rozpoznateľné. Kľúčovú úlohu zohráva samotný zámer stavebníka. Ak sa bavíme o rodinných domoch, uvediem príklad. Stavebník vlastniaci svažitý pozemok má zámer postavenia oporného múru na to, aby si vyrovnal parcelu, pretože si chce postaviť dom na rovine. Stavba môže po dokončení vyzerať ako zelená, ale jej koncept nie je zelený, pretože pri výstavbe oporného múru sme zbytočne vložili do prírody veľké množstvo betónu a ocele, ktoré sa neskôr stanú odpadom.

archív Ivany Trbolovej

Ing. Ivana Trbolová sa narodila v roku 1989 v Košiciach. Vyštudovala odbor budovy a prostredie na Českom vysokom učení technickom v Prahe. Získala certifikát projektantky pasívnych domov od inštitútu Passivhaus v Darmstadte. V súčasnosti pracuje v projektovo-inžinierskej kancelárii v Košiciach.

Prečo sa o nich teraz diskutuje viac ako v minulosti?

Dnes si viac ako v minulosti uvedomujeme dôsledky globálnej krízy, pretože bezprostredne ovplyvňuje život každého z nás. Väčšiu časť dňa trávime v budovách, či už je to v rámci zamestnania, v školách, alebo doma. Architektúra je najväčšou ekologickou stopou našej civilizácie. Pri výstavbe, výrobe a doprave stavebného materiálu, prevádzke, údržbe, obnove a likvidácii budov sa totiž spotrebuje v rámci EÚ 40 % spotreby energie. Celosvetovo je to viac ako 50 % spotrieb energií. Sektor výstavby v EÚ je zodpovedný za tridsaťšesťpercentný podiel celkovej produkcie emisií oxidu uhličitého. Diskusia je podľa môjho názoru viac zameraná na budovy určené na bývanie, a chýba diskusia a záujem o obnovu verejných budov. Tie sa zo všetkých sektorov budov obnovujú na Slovensku najpomalšie. Obnovuje sa iba jedno percento ročne, pričom Európskou úniou sú odporúčané

tri percentá ročne. Ak sa chceme stať o niekoľko desiatok rokov uhlíkovo neutrálnou krajinou, je to nedostačujúce. Znížiť spotrebu energií by mali nemocnice, školy, súdy, úrady, budovy štátnej správy, cirkevné budovy, historické budovy.

Aké materiály sa pri ich zelených budovách používajú?

Pre udržateľnú výstavbu je charakteristická vyššia miera používania prírodných materiálov. Pri voľbe materiálu sa posudzujú všetky jeho životné fázy na reálne zhodnotenie vplyvu na životné prostredie – nízka zabudovaná sivá energia, množstvo energie vynaloženej na získanie suroviny, výrobu a dopravu materiálu, likvidácia a možnosť recyklácie.

Ide o technologicky náročnejšiu výstavbu?

Na túto otázku sa dá odpovedať z dvoch uhlov pohľadu. Ide o technológie, ktoré sa využívajú pri výstavbe, a technológie umiestnené v budovách po výstavbe, slúžiace počas prevádzky. Technologické postupy pri výstavbe sa výrazne nezmenili. Najvýraznejšie sa zmenil spôsob zakladania stavieb. Dôraz sa kladie na kvalitu tepelnoizolačného obalu a správne realizovanie detailov s vylúčením tepelných mostov. Energetickú náročnosť budovy výrazne ovplyvňuje architektonický návrh. Dôležitá je kompaktnosť tvaru budovy, jej orientácia na svetové strany, veľkosti presklených plôch na jednotlivých fasádach. S tým súvisí pasívne využívanie slnečnej energie tak, aby bola v lete zaistená pohoda vnútorného prostredia bez jeho prehrievania.

Až po kvalitnom návrhu budovy nastupujú technológie, ktoré využívajú obnoviteľné zdroje energie nachádzajúce sa v budove alebo jej blízkosti. Sú to technológie núteného vetrania s rekuperáciou, tepelné čerpadlá, solárne kolektory, fotovoltaické panely.

Ich výstavba je teda ekonomicky náročnejšia.

Áno, pretože ceny materiálov a technológií sú ponechané na trh. Túto skutočnosť jednotlivec nemôže ovplyvniť, ale vzniká tu priestor na zásah štátu, aby reguloval ceny a trvalo udržateľná výstavba sa stala jednou z jeho priorít.

Je možné, že sa nám vrátia náklady, ktoré sme vynaložili do technológií v takejto budove?

Technológie v týchto budovách treba skôr brať ako investíciu. Nútené vetranie s rekuperáciou je investíciou do kvalitného ovzdušia vnútorného priestoru budov. Napríklad solárne panely majú ekonomickú návratnosť okolo desať rokov, ich životnosť sa udáva okolo tridsať.

Typický islandský rybársky dom. Zdroj: freepik.com

A čo trávnaté strechy?

Výhodou vegetačných striech je zlepšenie mikroklímy v okolí budovy. Zadržiavaním zrážkovej vody a následným vyparovaním ochladzujú okolité prostredie a zvlhčujú vzduch, čím zabránia nadmernému prehrievaniu budovy počas letných vĺn horúčav. Treba si tiež uvedomiť, že zmena klímy neznamená len zvyšovanie priemernej teploty, ale pre naše územie to znamená aj častý výskyt nárazových dažďov a dlhé obdobia sucha. Dnes je veľmi dôležitou úlohou zadržiavanie a hospodárenie s dažďovou vodou. Zelené strechy sú jedným zo spôsobov realizácie tejto úlohy. Nevýhody nevnímam. Väčší efekt sa nimi dosiahne v hustejšej zástavbe.

Záber na fasádu futuristickej budovy s prírodnými dekoráciami. Zdroj: freepik.com

Tradičný a futuristický pohľad na zelené budovy

Môžeme aj z klasického starého domu spraviť zelenú stavbu?

Treba povedať, že asi tridsať percent budov v Európskej únii má viac ako päťdesiat rokov a takmer sedemdesiatpäť percent budov je energeticky neefektívnych. Zefektívnenie starých budov je dnes aktuálna téma. Áno, aj zo starého domu môžeme urobiť zelenú stavbu, ale táto oblasť má svoje limity. Sme obmedzení tvarom domu a jeho orientáciou, pôvodným stavebným a materiálovým riešením. Pri rekonštrukciách väčšinou nevieme docieliť štandard nulového domu a zároveň je potrebné individuálne posúdenie miery energetického zefektívnenia. Nasledujúcich sedem až deväť rokov budú na Slovensku k dispozícii finančné prostriedky určené na obnovu starých domov.

VIETE, ŽE...

Zelená výstavba môže byť ideálnym riešením na zníženie produkcie oxidu uhličitého, ktorý sa v celosvetovom meradle najviac vyprodukuje práve v budovách. Vďaka nej môžeme zásadne znížiť energetickú náročnosť budov a našu závislosť od fosílnych palív. Ich využívanie je dnes „zodpovedné" za takmer 40 % celkovej spotreby energie v Európskej únii, čo je viac, než spotrebuje doprava alebo priemysel.

ANTROPOCÉN – VEK ČLOVEKA

VEĎ VIEME, ŽE CELÉ STVORENIE SPOLOČNE VZDYCHÁ A ZVÍJA SA V PÔRODNÝCH BOLESTIACH AŽ DOTERAZ. (RIM 8, 22)

Peter LAZORÍK

Stojíme na prahu globálnej klimatickej zmeny. Vstúpili sme do novej geologickej éry, ktorú nazývame antropocén. Tento názov vychádza zo skutočnosti, že už niet miesta na zemi, ktoré by nebolo poznačené človekom. Aj v najhlbších oceánoch, na najvyšších vrchoch aj v odľahlých pustatinách sa nájdu známky znečistenia, za ktoré zodpovedá človek.

Tento stav sa neustále zhoršuje, aj keď na prvý pohľad by sa dalo povedať, že Slovenska sa to netýka. Príroda je zničená a vážne poškodená. Kamkoľvek sa vyberieme, nájdeme odpadky, plastové fľaše a obaly. Sú v lesoch, potokoch, riekach aj na poliach. Ubúda včiel aj iného hmyzu, tíchne spev vtákov a cvrlikanie lúčnych koníkov. Vidieť húfy motýľov, ako uhášajú smäd v mlákach, bolo bežné, no dnes je ich akosi menej.

Dokonca aj z dedín mizne kikiríkanie kohútov, bučanie kráv, gagot husí. Pôvodný hospodársky život nahrádza bzukot strojov. Už neplatí, že na dedine je pokoj. Je bežné, že v sobotu ráno sa začína spevokol kosačiek, ktorý sa často končí až vo večerných hodinách. A tento rituál sa opakuje dookola každý týždeň počas celej sezóny. Výskumy naznačujú, že včelári v mestách sa môžu tešiť z čistejšieho a kvalitnejšieho medu ako na dedine. Vidiek je totiž zdevastovaný neviditeľnými nepriateľmi – chemickými postrekmi. Tvárime sa, že inak sa pestovať nedá. Musíme zničiť škodcov, zbaviť sa buriny, mať čo najvyššie výnosy – za akú cenu? Osobitnou kapitolou je voda, ktorá v studniach pomaly mizne, a záplavové dažde striedajú suchá. Svet sa rúti do katastrofy. Čo s tým zmôžem ja a moja rodina? Zdá sa, že je to v rukách niekoho iného, napríklad politikov a bohatých spoločností.

Boh pri stvorení dáva človeku jasnú úlohu, aby obrábal a strážil rajskú záhradu. Túto úlohu Boh nikdy nezrušil, je stále aktuálna. Preto je našou povinnosťou starať sa o prírodu a svet okolo nás. Ale ako naplniť toto slovo?

Medzi bežné kresťanské termíny patrí slovo *metanoja*, ktoré doslova znamená zmenu myslenia, obrátenie. Otočenie sa zo zlej cesty na cestu k Bohu. Aj vo vzťahu k prírode je potrebná táto *metanoja*, odvrátiť sa od ľudského poblúdenia hnaného nenásytnosťou, pohodlnosťou, chamtivosťou a pýchou. Teda začiatkom zmeny k lepšiemu je zmena myslenia.

NEPOTREBUJEM – PRVÉ SLOVO, KTORÉ POTREBUJEME ŽIŤ

Konzumná spoločnosť nás neustále ženie čosi mať. Reklamy na nás kričia: „Potrebuješ!“ Hovoria, že ak budem mať, budem šťastný, dosiahnem uznanie a prestíž. Potrebuješ nový telefón, auto, oblečenie... Budeš mať – budeš šťastný. Ale tak to nefunguje. Žiadna z týchto vecí nás neurobí dlhodobo šťastnými. Len na čas zakryje prázdnotu. Sám Ježiš nás učí: „Nebuďte ustarostení o život, čo budete jesť, ani o telo, čo si oblečiete. Veď život je viac ako jedlo a telo viac ako odev.“ (Lk 12, 22 – 23)

Konzumný systém je hnaný práve touto túžbou mať. Núti tak neustále vyrábať, zlepšovať, predávať, stále vytvárať zisk bez ohľadu na to, že sa ničí príroda, ale aj ľudské vzťahy. Preto každou zbytočnou vecou, ktorú nekúpim, spomaľujem tento zhon. Veď nič sme si na svet nepriniesli a nič si ani nemôžeme odniesť. Uspokojme sa s tým, že máme čo jesť a čo si obliecť. Lebo tí, ktorí chcú zbohatnúť, upadajú do pokušenia a do mnohých nezmyselných a škodlivých žiadostí, ktoré ľudí ponárajú do záhuby a zatratenia. Lebo koreňom všetkého zla je láska k peniazom; niektorí po nich pachtili, a tak zablúdili od viery a spôsobili si mnoho bolestí (1 Tim 6, 7 – 10). Vidíme, že každý zhon za majetkom prináša zbytočnú bolesť, ničenie prírody a medziľudských vzťahov.

HODNOTA NEROVNÁ SA CENA

Materialistický prístup všetky hodnoty premieňa na cenu vyjadrenú v peniazoch. No niektoré veci nemožno vyčísliť. Akú hodnotu má život človeka? Aká je cena dobrého manželstva? Priateľstva? Koľko stojí radosť z práce? Zdravie? Zdravé životné prostredie? Dobrí susedia? Motýľ? Kvet? Domov? Môžeme sa na to pozrieť aj z iného pohľadu. Aká je cena vajec z obchodu a aká od babičky? A aká je ich hodnota? Koľko stoja uhorky v obchode a koľko vlastné zo záhradky? A akú majú hodnotu? Cena je chladná a neodráža skutočnú hodnotu vecí,

pretože hodnota sa nedá poriadne vyčísliť a spočíva vo vzťahoch. Kvôli peniazom sa ničia hodnoty, kvôli cene rúcame a znehodnocujeme. Preto keď sa rozhodujeme, čo v obchode kúpiť, nerozmýšľajme nad cenou, ale hodnotou. Obklopujme sa hodnotami, nie drahými vecami.

LOKÁLNOSŤ

Žijeme v globalizovanom svete. Rýchlo dostávame informácie o požiaroch v Austrálii, záplavách v Indonézii aj politickom dianí v ktoromkoľvek štáte. No okrem toho máme na pultoch v obchodoch tričká z Číny, čučoriedky z Peru, hovädzie z Brazílie, hrozno z Južnej Afriky, paradajky zo Španielska a pod. Už sme si zvykli na to, že nielen banány a pomaranče, ale aj u nás vypestovateľné potraviny pochádzajú z ďalekých krajín. Niekedy sa stáva, že jeden môj obyčajný nákup precestoval viac než ja za celý život. Pozitívom tohto systému je, že mnohé veci máme dostupné za nízke ceny a zároveň máme na pultoch celoročne aj sezónne ovocie a zeleninu. Odvrátenú stranu tohto luxusu zvyčajne nevidíme – alebo nechceme vidieť.

Bohaté spoločnosti skupujú pôdu a firmy v chudobných krajinách, zamestnávajú ľudí za hrozných podmienok. Využívajú slabšiu legislatívu. Mnohé postreky, ktoré sú v EÚ zakázané, sa v konečnom dôsledku aj tak dostanú so zeleninou a ovocím na náš stôl. Cena takýchto potravín je totiž práve vďaka týmto postrekom nižšia a lákavejšia. Podobne to funguje pri spracovaní mäsa. V Poľsku je legislatíva v hygienických opatreniach aj v používaní umelých ochucovadiel omnoho benevolentnejšia než na Slovensku. A tak mnohí slovenskí výrobcovia majú svoje pobočky v Poľsku, výrobky sú reálne vyrobené v inej krajine s jej hygienickými a potravinovými štandardmi, hoci sa vydávajú za slovenské. A to všetko len preto, lebo chceme a kupujeme to najlacnejšie.

Ovocím tohto systému je potom okrem iného nezamestnanosť. Ľudia, ktorí pracovali na Slovensku v tomto odbore, nemajú prácu. Naopak, poľskí zamestnanci sú odkázaní na zahraničného investora, ktorý ich opustí, len čo budú lepšie podmienky napr. v Maďarsku. Takto to funguje v mnohých odvetviach. Riešením tohto problému je sústredenie sa na lokálnosť. Na Slovensku je viacero hladových dolín, ľudia opúšťajú svoje domovy a rodiny, aby našli prácu. V týchto dolinách ľudia chodia do obchodu a kupujú poľské zemiaky, talianske jahody, mäso z Belgicka, pričom všetky tieto veci by mohli vyprodukovať priamo na mieste. Ľudia by mohli mať zmysluplnú prácu doma a nemuseli by čakať na cudzokrajných investorov, ktorí sa ich snažia využívať len ako lacnú pracovnú silu.

Takže ak kupujem španielske uhorky, podporujem nejakého neznámeho farmára a super bohatú firmu, ktorej ide len o zisk. Všetko má prerátané v peniazoch a nezaujímajú ju hodnoty. Kúpou uhoriek od slovenského farmára, možno suseda, podporím miestnu ekonomiku, zachránim pracovné miesto. Načo podporovať super bohaté nadnárodné spoločnosti, a pritom nechať bez živobytia blízku firmu? Veď každý z nás by chcel pracovať blízko a neodchádzať ďaleko. A iba vzájomnou podporou to dokážeme.

Je načase, aby sa skončil nezmyselný hon za hospodárskym rastom. Je to len ilúzia vytvorená finančným systémom, ktorý neberie do úvahy hodnoty. Náš svet je konečný, s obmedzenými zdrojmi. Peniaze nám šťastie neprinesú. Preto vzťah k Bohu, k prírode aj k spoločnosti napravíme len zmenou zmýšľania. Nepotrebujem mať všetko, lebo Pán sa o mňa stará. Chápem, čo je cena a čo hodnota, preto si vážim a budujem hodnoty. A snažím sa žiť lokálne, podporujem svojich bratov a sestry, lebo aj oni podporia mňa a budeme tu môcť žiť spoločne.

V ostatnom čase vnímam takýto posun v myslení ľudí. No zároveň vidím, že napriek pápežovej snahe v kresťanských kruhoch je táto téma na bočnej koľaji. Tejto témy sa zhosťujú všelijakí progresívci, a pritom tento životný štýl by mal byť pre nás kresťanov úplnou samozrejmosťou. Preto vás doň pozývam.

pexels.com

IKONA BOHORODIČKY DÔSTOJNÉ JE

Milan GÁBOR

katochinews.blogspot.com

V tematike ikon Bohorodičky sme už spomínali, že popri ikonách sviatkov sa jej ikony spájajú aj s miestami zjavení alebo zázračných udalostí či osobami, ktoré mali s nimi priamy súvis. Vieme o ikonách Božej Matky, ktoré popisujú jej cnosti či materinský vzťah k ľudstvu, ale sú aj ikony, ktoré prostredníctvom farieb zobrazujú liturgické spevy, hymny a modlitby oslavujúce a ospevujúce Božiu Matku, a takou je aj táto ikona.

Dôstojné je – rus. *Достойно есть*; gr. *Ἄξιον εστίν* (Axion estin) je ikonou Bohorodičky, ktorej názov sa spája s liturgickým hymnom kresťanského Východu byzantskej tradície: Dôstojné je velebiť teba, Bohorodička, vždy blažená a nepoškvrnená Matka nášho Boha. Čestnejšia si ako cherubíni a neporovnateľne slávnejšia ako serafíni, bez porušenia si porodila Boha Slovo, opravdivá Bohorodička, velebíme ťa.

Pôvod tohto hymnu sa spája s udalosťou, ktorá sa stala v 10. storočí na sv. hore Atos. V jednej z kélii, patriacej k monastieru Pantokrator neďaleko mesta Karies – duchovného a administratívneho centra Atosu, žili spoločne starec s poslušníkom (novicom). V sobotu večer sa starec vybral do Karies na slávenie bohoslužieb celonočného bdenia v uspenskom sobore nazývanom Protaton. Tento chrám dal v roku 335 postaviť sv. cisár Konštantín na mieste niekdajšieho pohanského chrámu. Igumen karejskej lavry sa stal prvým na Atose a nazýval sa protom – prvým, starším. Tu sa konali snemy alebo synody sv. hory Atos za účasti ostatných starcov.

Písal sa 11. jún 982. Neskoro večer neznámy mních zaklopal na dvere kélie. Poslušník sa tomu nedivil, pretože vedel, že na Atose je mnoho mníchov, ktorí z času na čas prichádzajú navštíviť spolubratov. Poklonil sa neznámemu hosťovi, dal sa mu po ceste napiť vody a ponúkol mu, aby si oddýchol. Potom začali spoločne spievať žalmy a modlitby. Počas spevu modlitby Čestnejšia si ako cherubíni neznámy hosť zrazu poznamenal, že u nich túto pieseň spievajú ináč, pridávajú pred Čestnejšia si slová Dôstojné je... a zaspieval verš, ktorý v tom čase nebol na hore Atos známy. Počas spevu verša začala ikona Bohorodičky v kélii žiariť tajomným svetlom. Poslušník uchvátený krásou modlitby poprosil mnícha, aby mu napísal jej text. Keďže v kélii nemali papier, mních vzal kamennú dosku, ktorá pod jeho rukami zmäkla ako vosk, a text tam vyryl. Dal ho poslušníkovi so slovami, aby spievali tento verš vo všetkých chrámoch. Potom neznámy hosť zmizol. Podľa slov na kamennej dlaždici boli mnísi presvedčení, že tajomným návštevníkom nemohol byť nikto iný ako archanjel Gabriel.

Po tejto udalosti sa hymnus začal spievať vo všetkých monastieroch a spievali ho tiež patriarcha a cisár v Konštantínopole. Ikonu Bohorodičky, pred ktorou sa tento hymnus spieval prvýkrát, začali nazývať Dôstojné je. Následne ju preniesli do soborného chrámu v Karies, kde sa istý čas nachádzala na hornom mieste vo svätyni. Neskôr, aj kvôli verejnej úcte mníchov a pútnikov, bola umiestnená v ľavej časti chrámovej lodi pod soleou, kde sa nachádza aj v súčasnosti. Ikona sa vo svojej histórii preslávila mnohými zázrakmi. Zobrazuje Božiu Matku po pás v type eleusy, nežnej – milujúcej Matky s dieťaťom Kristom na jej pravej ruke, ku ktorému sa túli. Kristova ľavica je skrytá pod maforiom Bohorodičky a pravicou nežehná, ale dotýka sa zvitku, ktorý drží Bohorodička v pravici. Svoju liturgickú pamiatku slávi ikona Bohorodičky Dôstojné je 11. júna, v deň, keď v 10. storočí pred ikonou zaspieval archanjel Gabriel hymnus na oslavu Bohorodičky Dôstojné je.

archív Erika

PRE DOBROTU...

ERIK

Aj u nás doma sa odvtedy každý večer stretávali príbuzní a známi a modlili sa za mňa. Najmä teta a krstná. V cerkvi u nás i v susednej obci sa za mňa modlia doteraz. Niektorí sa dokonca za mňa aj postili. Všetkým chcem za to poďakovať, lebo viem, že to bola veľká obeta, a nepochybujem, že vďaka tomu dnes môžem dýchať a písať tieto slová. Toto mi bolo veľkou posilou do ďalších dní. Aj otcove sestry, ktoré sú zdravotnými sestrami, chodili za mnou. Dokonca aj riaditeľ školy (kňaz), budúci svokrovci, kolegovia a žiačky, ktorým som bol prvýkrát triednym učiteľom. Mnohí sa však ku mne z hygienických dôvodov nedostali.

Lekári urobili všetko, čo mohli, ale sami nevedeli, či sa vôbec preberiem, a preto pripravovali rodinu na „najhoršie". Keď už som bol schopný ako-tak komunikovať, dozvedel som sa, že som bol vážne chorý. V hlave mi praskla cieva, prekonal som masívne krvácanie do mozgu – náhlu cievnu mozgovú príhodu (NCMP), kómu a skolaboval som. Museli ma oživovať, dýchali za mňa prístroje, pridružili sa zápaly čriev, pľúc a pankreasu. Zistil som, čo všetko robia blízki pre mňa. A nielen oni. Modlili sa za mňa aj viaceré modlitebné spoločenstvá. Pre mnohých to bola zmena, lebo dovtedy sa až tak nemodlili.

Život v nemocnici je poriadne napínavý. Zažil som smrť pacienta. Alebo to, ako iný pacient vreckovým nožom zaútočil na zdravotnú sestru. Našťastie sa nič nestalo. Môj život sa zmenil. Museli sme odložiť plánovanú svadbu. Po prepustení z nemocnice som absolvoval viaceré rehabilitácie, kde som mal veľmi dobrých fyzioterapeutov, za čo im aj všetkým lekárom a sestričkám ďakujem. Tieto rehabilitácie boli však drahé. Ale Boh sa postaral, aby boli úplne uhradené (najmä cez tetu). Myslím si, že v Biblii sa píše, že ak niečo obetujete na Božie veci, stonásobne sa vám to vráti. A mne sa to vrátilo. Či už som obetoval napríklad finančné prostriedky na nejakú zbierku, alebo už len dal do zvončeka počas bohoslužby, tak sa mi to teraz stonásobne vrátilo.

Mám okolo seba veľmi dobrých ľudí, o čom som sa mohol aj teraz, v čase choroby, utvrdiť. Po čase môžem povedať, že som bol uzdravený, pretože som absolvoval viaceré rehabilitácie, videl rôzne diagnózy, a preto som si stále hovoril, že oproti nim som ešte celkom zdravý. Ale tak, ako do života mnohých, i do môjho vstúpil covid. Bolo už po všetkom a ja som dohaňal zameškané vo vzťahu so snúbenicou. A tak sme sa vybrali jeden večer do mesta na večeru. Spolu sme jedli, pili vodu z jednej fľaše a rozprávali sa. Aj v aute, ktoré je uzavretým priestorom. Na druhý deň som podstúpil testovanie na prítomnosť covidu. Na moje začudovanie som bol pozitívny. Moje prvé myšlienky patrili snúbenici. Prosil som Boha, aby ju od tejto choroby ušetril a aby jej test dopadol negatívne. Prešlo päť dlhých dní. Vedel som, že pravdepodobnosť, že bude negatívna, je mizivá. Ale ona bola. Niet pochýb, že Bohu nič nie je nemožné, ak o to s dôverou a vierou prosíme. Preto sa chcem každému poďakovať za modlitby a povzbudiť každého k modlitbe, lebo modliť sa má veľký zmysel. Myslím, že aj minulý rok v mojom živote je toho dôkazom.

(dokončenie z predchádzajúceho čísla)

IDEM K NEBESKÉMU LEKÁROVI (2)

Toho istého lekára Ježiša čakám aj ja. Aká je to veľká nádej, že Ježiš vylieči aj mňa, lebo aj ja som chorý. A koľko bolesti je u mňa! Možno sú to aj telesné, no koľko je tých duševných bolestí, koľko zlých náklonností, koľko pádov, slabostí, nedokonalostí... Medzitým sa Ježiš ku mne približuje. Teší sa mojej viere, mojej nádeji i mojej láske. Z lásky k nebeskému lekárovi a so želaním uzdraviť sa pristupujem k svätému prijímaniu.

Ó, Ježišu, ako veľmi túžim byť dokonalý, zdravý, mať čistú dušu, disciplinovanú fantáziu pri modlitbe, pri rozmýšľaní, silnú vôľu, aby moja duša mohla panovať nad telom a nie naopak. Ó, nebeský lekár, príď... Jeden biedny pacient ťa očakáva, aby si ho vyliečil... Pozri na neho, aký je dokaličený, utrápený, aké rany sa nachádzajú nielen na jeho duši, ale aj na tele. To preto, lebo som nechodil na kontrolu k nebeskému lekárovi, nedržal som sa jeho dávnych pokynov, ale počúval som telesné chúťky. Bol som lenivý, počúval som zlého ducha a to ma oklamalo. Ó, nebeský lekár, prichádzam k tebe s veľkou túžbou a pokorou, pretože len ty mi môžeš pomôcť. Príď, tvoj priateľ je chorý, uzdrav ho. Pane, ten, ktorého ty miluješ, je chorý! Amen.

(Vasiľ Hopko: Kristus v nás. Rozjímania o Eucharistii; preložil F. Dancák)

HE3K NA JEDEN KLIK

POZOR NA POZLÁTKU

Doma (vo vzťahu) to stagnuje a vtedy sa objaví niekto tretí. V takej situácii stačí, že prejaví záujem, usmeje sa, vypočuje, pochopí, podporí... Naše srdce zahorí a človek v podvedomej snahe opäť prežívať eufóriu z lásky, ktorej sa mu doma nedostáva, si toho tretieho zidealizuje. Zrazu má pocit, že ten muž je taký skvelý (nie ako ten „suchár", ktorého mám doma), tá žena je taká úžasná (nie ako tá „harpya", s ktorou žijem). V prvej chvíli túto myšlienku možno potlačíš, možno aj druhú, tretiu, ak ju ďalej v sebe rozvíjaš, zrazu zistíš, že sa snažíš vyhľadávať prítomnosť tej osoby. „Veď len úplne nezáväzne!" Prv než si to stihneš uvedomiť, vpadneš do pasce očarenia. Vieš, že od myšlienok je len krok k skutkom? Čo myslíš, keď chce diabol chytiť niekoho do pasce, podhodí mu niečo odporné? Isteže nie! Dá ti pred oči niečo lákavé a ako bonus to zabalí do pozlátky (my ľudia máme tendenciu ísť za jagavými vecami). Nenechaj diabla oklamať ťa a buď verný/-á. Daj si modlitbou dole klapky z očí a uvidíš, že ten druhý/-á má na sebe iba pozlátku. (Katarína Marčáková)

Redakcia Slovo
Čo na to poviete?

Otázka:
AKO SI MÁM NÁJSŤ DUCHOVNÉHO VODCU?

pxhere.com

3 komentáre

Páči sa mi to · Komentovať

Ľuboslav Petričko, kňaz, špirituál v GKS v Prešove

Keď som ešte prijímal ľudí ako exorcista v Klokočove či vo farnosti, veľakrát mi bolo jasné, že tá konkrétna osoba potrebuje okrem sviatosti zmierenia aj duchovné sprevádzanie. Dnes človek potrebuje duchovného vodcu ešte viac, keďže sa nedá ísť do chrámu na spoveď, cez telefón sa vyspovedať nedá, ale s duchovným vodcom sa dá porozprávať kedykoľvek aj cez telefón, prijať usmernenie, povzbudenie, upokojenie duše. Vybrať si duchovného vodcu sa nedá odrazu, je to istý proces, najprv sa spoznať s dotyčným kňazom z duchovných rozhovorov. Ak cítite v srdci pokoj, že prišla aj radosť, ktorá nemá príčinu vo viditeľnom svete, duchovné slová, ktoré povie kňaz, sú duchonosné – nesú v sebe silu Kristovho Ducha. Duchovný vodca sa nepýta, kde si sa zranil, neprehrabáva sa v tvojej minulosti, si pred ním slobodný.

Lk 15, 20 – 22

Páči sa mi to · Odpovedať

Kristína Tóthová, animátorka

Človek potrebuje dozrievať fyzicky aj duchovne a aby sa stal zrelou osobnosťou, potrebuje dobrého vodcu. Duchovné vedenie nie je potrebné len pri ťažkých životných udalostiach, ale neustále. Mne pomáhajú stretnutia s mladými, kam chodia aj kňazi a starší animátori, ktorí pracujú v pastorácii s mládežou. Je dôležité, aby ma duchovný vodca dobre poznal, vedel o mojich kladných aj záporných stránkach. Kresťanské vodcovstvo je iné ako svetské. Je motivované láskou a záujmom, nie mocou a postavením. Srdcom duchovného vodcovstva je služba, nie riaditeľské miesto. Duchovný vodca má byť nasledovník Krista, skutočného vodcu, veď ani on „neprišiel dať sa obsluhovať, ale slúžiť".

Mt 20, 28

Páči sa mi to · Odpovedať

Brian Fackler, laik, americký vojak vo výslužbe

Na ceste k bytostnému zjednoteniu s Bohom (zbožšteniu) potrebujeme pomoc. My sami len ťažko vidíme svoj vlastný duchovný stav. Potrebujeme niekoho zvonku, kto nám pomôže analyzovať nás samých objektívne. Preto by sme mali nájsť niekoho, sprievodcu, ktorý je verný katolík a vie, o čom je duchovný život a aj ho sám žije. Taktiež je veľmi dôležité, aby to bol niekto, komu dôverujeme a komu môžeme bez prikrášľovania ukázať svoje vnútro, duchovne sa „vyzliecť donaha". V živote máme veľké množstvo aspektov, za ktoré sa hanbíme a ktoré skrývame pred ľuďmi vôkol nás, často dokonca aj pred nami samotnými. No musíme sa úplne otvoriť a vložiť celý život do rúk nášho duchovného vodcu. Preto je veľmi dôležité, aby osoba, ktorej zveríme riadenie svojho duchovného života, bola niekto, s kým môžeme zdieľať tie najhlbšie časti nášho vnútra.

Gal 5, 13

Páči sa mi to · Odpovedať

PODUJATIA

12

GMPC Prešov, Hurbanistov 3
gmpc.grkatpo.sk gmpc@grkatpo.sk
Online na FB
Pondelok **Liturgia za členov GMPC** (možnosť poslať svoju prosbu do ekténie)
Utorok 18.00 **Vysokoškolské *stretko***
Štvrtok 15.00 **Stredoškolské *stretko*** 18.00 **Modlitebné *stretko***
V programe môžeš byť aktívny cez FB stránku: GMPC – Gréckokatolícke mládežnícke pastoračné centrum v Prešove. **Preto sleduj a zdieľaj.**

UNIPAS Košice, Dominikánske nám. 2/A
unipas.grkatke.sk unipaske fedorisin.
jan@grkatke.sk, unipas@grkatke.sk
0904 738 712 (otec Ján Fedorišin)
Program pre vysokoškolákov
Streda 09.00 – 16.30 **Čas pre teba** (Moyzesova 40) 17.00 **Liturgia** 18.00 ***Stretko*** online na FB

pexels.com

VÝBER SPRÁVNEHO MÓDNEHO PORADCU

OTEC KYRIAK VYSVETĽUJE ■ Jednou z vecí, ktoré si so sebou berú budúce mamičky do pôrodnice, je oblečenie, do ktorého pri odchode domov oblečú svoje bábätko. Počas samotného pobytu totiž deti zväčša nosia majetok daného zdravotníckeho zariadenia.

Na večierni šiesteho hlasu v sobotu večer spievame tieto slová: „Môj Stvoriteľ a Vykupiteľ, Kristus Pán prišiel skrze tvoje lono, Prečistá, a do mňa sa obliekol..." Zvláštne. Keď sa narodí malé dieťa, zvykneme mu obliecť košieľku a iné veci patriace do tejto kategórie. Ježiš Kristus sa však obliekol do nás. Je to, pravdaže, metafora, ktorá však nesie v sebe úžasné posolstvo. On, dokonalý Boh a človek, najkrajší Syn, si na seba vzal našu úbohosť a biedu. Prijal všetko, čo nás trápi, a stal sa nám podobným vo všetkom okrem hriechu. A urobil to preto, aby sme s Cirkvou mohli spievať: „Ktorí ste v Krista pokrstení, Krista ste si obliekli." Vďaka tomuto prejavu Kristovej úplnej pokory sa môžeme my ľudia radovať z dôstojnosti Božích detí.

Nedovoľme teda diablovi, aby bol naším módnym poradcom on a obliekal nás do svojich skutkov, myšlienok a svojho životného štýlu. Otvorme svoje srdce Kristovi, aby nás odel do rúcha spásy a plesania.

ODPUSTOVÁ SLÁVNOSŤ V SPLITE

Križevacká eparchia

CHORVÁTSKO/SPLIT ■ Na sviatok Nanebovstúpenia Pána 13. mája slávila gréckokatolícka Farnosť Krista Spasiteľa v chorvátskom Splite odpustovú slávnosť. Bola to historicky prvá odpustová slávnosť farnosti, ktorá vznikla v roku 2020. Archijerejskú svätú liturgiu v chráme zasvätenému Presvätej Bohorodičke Dobrišskej slúžil vladyka Milan Stipič, sídelný biskup Križevackej eparchie. Spolu s ním eucharistickú obetu slávil farár farnosti otec Zenjo Zastavni a diakon Ján Jakubov, rodák zo Slovenska. Vladyka Milan sa vo svojej homílii opieral o sviatok Nanebovstúpenia, keď sa Kristus ukázal vo všetkej svojej sláve ako Spasiteľ a Vládca. Pozval všetkých veriacich, aby vždy hľadeli do neba, na osláveného Pána Ježiša Krista. Náš Pán je vždy s nami na zemi, najmä pri slávení svätej liturgie, v ktorej sme s ním zjednotení prijímaním jeho presvätého tela a krvi. V závere farár farnosti veriacim oznámil začiatok rekonštrukcie chrámu. V prvej fáze bude treba opraviť strechu, po ktorej bude nasledovať vnútorná výzdoba, vďaka ktorej gréckokatolíci z farnosti dostanú nový liturgický priestor. Spomenutý chrám bol gréckokatolíkom prepožičaný na dlhodobé užívanie Splitsko-makarskou arcidiecézou, za čo vladyka Milan vyslovil osobitné poďakovanie. Rovnako sa poďakoval všetkým, ktorí sa podieľajú na pastorácii gréckokatolíkov v Splite. (TM)

VÝSTAVA O SVÄTOM JÁNOVI PAVLOVI II.

POĽSKO/VADOVICE ■ Inštitút medzikultúrneho dialógu Jána Pavla II. v Krakove otvoril 18. mája vo Vadoviciach jedinečnú výstavu s názvom *Svätý Ján Pavol II. – patrón Malopoľska*. Ako upozorňuje Beata Wilk-Woderska z tohto inštitútu, ide o prvú takúto biografickú výstavu. Zdôrazňuje zvláštne väzby poľského pápeža s Malopoľskom. Výstava má oslavovať sv. Jána Pavla II., vynikajúceho obyvateľa Malopoľska, a pripomína jeho mimoriadny pontifikát, ktorý zostane inšpiráciou pre ďalšie generácie. Inštitút pripravil výstavu pri príležitosti oznámenia vatikánskej Kongregácie pre bohoslužbu a disciplínu sviatostí, že sv. Ján Pavol II. sa stal patrónom Malopoľského vojvodstva. Výstava pozostáva zo štyridsiatich tabúľ, ktoré pripomínajú najdôležitejšie biografické udalosti poľského pápeža a hlavné smery jeho náuky. Bude prezentovaná rodinná história, kňazské, biskupské a kardinálske obdobia až po pápežský pontifikát. Nechýbajú ani odkazy na púte svätého Jána Pavla II. do vlasti. Výstava neskôr začne svoju cestu po ďalších mestách a obciach Poľska, a vytvorí špeciálnu cestu na propagáciu dedičstva pápeža z Poľska. (TK KBS)

TURECKO/ANKARA ■ Turecký prezident Recep Tayyip Erdogan vyzval pápeža Františka, aby pomohol ukončiť izraelský masaker Palestínčanov, ktorý musí byť potrestaný sankciami. Prezident dodal, že pápežove posolstvá majú obrovskú dôležitosť pri mobilizovaní kresťanského sveta a medzinárodného spoločenstva. Pápež František reagoval na pokračujúcu eskaláciu ozbrojených stretov v Pásme Gazy. (Rádio Lumen)

MAĎARSKO/BUDAPEŠŤ ■ Medzinárodný eucharistický kongres v Budapešti sa bude konať offline a zúčastní sa na ňom pápež František, ubezpečujú organizátori tohto podujatia. Bude to možné vďaka zlepšeniu situácie v Maďarsku a postupnému očkovaniu proti Covid-19. Kongres sa začne 5. septembra svätou omšou na Námestí hrdinov v centre Budapešti. 12. septembra sa uskutoční slávnosť, ktorá bude vrcholom eucharistického kongresu za účasti pápeža Františka. (TK KBS)

UKRAJINA/KYJEV ■ 14. mája si na Ukrajine po prvý raz pripomenuli Deň pamiatky Ukrajincov, ktorí počas druhej svetovej vojny zachránili Židov. Pri tejto príležitosti sa hlava Ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi jeho blaženosť Sviatoslav Ševčuk spolu so zástupcami rady cirkví a náboženských organizácií zúčastnili na modlitebnom stretnutí, ktoré sa konalo v Kyjeve. (TM)

Vatican News

PÁPEŽ K DEMOGRAFICKEJ KRÍZE

TALIANSKO/RÍM ■ „Spoločnosť, ktorá neprijíma život, prestáva žiť“ – to sú slová pápeža Františka, ktoré vyslovil 14. mája počas stretnutia na tému demografickej krízy v Taliansku. Stretnutie sa uskutočnilo v bezprostrednej blízkosti Medzinárodného dňa rodiny, ktorý OSN vyhlásilo na 15. mája. Podujatie s názvom *Všeobecný stav pôrodnosti* (*Stati generali della natalità*), organizované talianskym fórom združení zameraných na rodinu, sa konalo neďaleko Vatikánu. Okrem pápeža na ňom vystúpil i taliansky premiér Mario Draghi a ďalšie osobnosti. Svätý Otec vyzval prítomných k odvahe rozhodnúť sa pre život. Ako pomôcku odhaľujúcu smerovanie osobných i spoločných rozhodnutí všetkým ponúkol známu evanjeliovú zásadu: „Ježiš hovorí: Kde je tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce.“ (Mt 6, 21) „Kde je náš poklad, poklad našich spoločností? V deťoch či vo financiách? Čo nás priťahuje – rodina či tržby? Musí tu byť odvaha zvoliť si, čo je prvoradé, pretože na to sa upne srdce.“ Taliansko podľa posledných štatistík v roku 2020 dosiahlo tridsaťpercentný pokles pôrodnosti. Na jednu ženu pripadá v prepočte 1,24 detí, čo je hlboko pod minimálnou hranicou 2,1, pri ktorej ešte funguje zabezpečenie výmeny generácií. (RV)

DEŇ RODINY V KOŠICIACH

Stanislava DRAGOŠEKOVÁ

V nedeľu 16. mája sa uskutočnil celoslovenský Deň rodiny. Celé podujatie prebiehalo v Kostole Božieho milosrdenstva na sídlisku KVP v Košiciach. Program, ktorý naživo priniesla TV LUX, zastrešovalo Arcidiecézne centrum pre rodinu v Košiciach v spolupráci s Fórom kresťanských inštitúcií.

TV Lux

Tohtoročná kampaň sa zameriavala na krásu, hodnotu a dôležitosť otcovstva. A tak slogan Dňa rodiny na tento rok znel *Otec nablízku*. Celé podujatie sa začalo svätou omšou za rodiny, ktorú slávili košický arcibiskup metropolita Mons. Bernard Bober a arcibiskup Cyril Vasiľ SJ, apoštolský administrátor *sede plena* Košickej eparchie, ktorý je zároveň aj predsedom rady pre rodinu pri Konferencii biskupov Slovenska (KBS).

Vladyka Cyril sa v homílii pozastavil nad významom príbytku. Prvá vonkajšia viditeľná štruktúra Cirkvi sa formovala práve v domoch kresťanov, neskôr postupne v chrámoch vznikali farnosti, ktoré predstavujú rodinu, čo spája jednotlivé domácnosti a tvorí takzvanú rodinu rodín. Inšpirovaný svätým Pavlom pomenoval i viditeľné znaky rodiny ako domáceho spoločenstva schopného udržiavať vnútorný poriadok. Napríklad rodinný stôl nie je len kusom nábytku, ale miestom vzájomného delenia sa, sedenie v obývačke pozýva k dialógu a je usporiadané tak, aby si ľudia videli vzájomne do tváre, rodina sa spolu modlí, má svoje rodinné zvyky posilňujúce stabilitu a blízkosť. V rodine je jasné vedomie, kto a aké miesto v nej zastáva, členovia si vzájomne pomáhajú a sú otvorení solidarite so slabšími, uviedol.

Arcibiskup Vasiľ tiež prítomných i tých, ktorí sa k slávnosti pripojili prostredníctvom online prenosu, vyzval, aby spoločne prosili o to, aby život rodín bol naplnený túžbou po vnútornom poriadku, zmysluplnosti a svätosti.

Popoludňajší program s názvom *Otec nablízku mame i deťom* pozostával zo zamyslení o rodine a otcovstve, svedectiev rodín i z hudobného sprievodu speváčky Skyvy. Rodiny s deťmi potešila kapela F6

„dávkou radosti“. Celé podujatie moderovali gréckokatolícky kňaz otec Marko Rozkoš a Adriana Čurajová. Tí prítomných, ale aj divákov upozornili i na skutočnosť, že do 31. mája sa dá stále zapojiť do umeleckej súťaže, na ktorej sa doposiaľ zúčastnili umelci od 6 do 68 rokov. Cieľom súťaže je poskytnúť priestor deťom, mladým i dospelým na zamyslenie sa nad dôležitosťou otca v našich životoch. Súťažná forma je už len spôsobom zdieľania vzácnych myšlienok, ktoré v sebe nosíme. Dôležitá je práve samotná tvorba, zastavenie sa a zamyslenie sa nad otcovstvom vo svojom živote. Každý má otca – biologického, duchovného či v neposlednom rade nebeského Otca v jeho širokej zmysluplnej nevyhnutej prítomnosti vo všetkých podobách, aké ponúka.

Záver podujatia patril modlitbe korunky Božieho milosrdenstva za rodiny, ktorú viedol košický pomocný biskup Mons. Marek Forgáč. Valné zhromaždenie OSN 20. septembra 1993 vyhlásilo 15. máj za Medzinárodný deň rodiny. Pri príležitosti tohto dňa OSN povzbudzuje vlády a krajiny, aby venovali pozornosť téme rodiny a realizovali prorodinné projekty. Rodina je pre Slovákov najdôležitejšou hodnotou i podľa výskumu Sociologického ústavu SAV (s. 13) z roku 2017 a zaslúži si podporu i uznanie. Zdravá rodina založená manželstvom muža a ženy, ktorí s láskou prijímajú deti ako dar, je pre štát tou najlepšou devízou pre ekonomický i hodnotový rozvoj. Rodina je našou základnou spoločenskou hodnotou na dobré aj ťažšie časy.

Prvý celoslovenský Deň rodiny na Slovensku sa konal v roku 2009, keď sa 16. mája na bratislavskom Námestí SNP na hromadnom podujatí stretli rodiny z rôznych kútov Slovenska. Odvtedy je rozšírený na celé územie a organizuje sa ako regionálne podujatie celoslovensky zastrešené organizáciou Fórum kresťanských inštitúcií. Deň rodiny je občianskou a apolitickou aktivitou vyzdvihujúcou hodnotu rodiny. Cieľom osláv Dňa rodiny je dostať rodinu do centra pozornosti spoločnosti, aby sa stala priateľskou k rodine. Na prahu demografickej krízy je prorodinné smerovanie krajiny nevyhnutné. V mestách i obciach sa v okolí dátumu 15. máj konajú rôzne prorodinné oslavy, podujatia a iné aktivity upriamujúce sa na rodinu i možnosti, ako jej pomôcť. Počet zapojených miest a obcí je zvyčajne medzi 30 – 50. Priamymi organizátormi podujatia Deň rodiny v regiónoch sú prorodinné zoskupenia, organizácie, hnutia spolupracujúce s miestnou samosprávou, cirkvami i organizáciami, ktoré sa prihlásia k myšlienke Dňa rodiny.

Dlhoročným mottom Dňa rodiny bol slogan *Aby deti otca mali, aby mali mamu*, ale od roku 2018 sa hlavné motto každý rok aktuálne mení a aktivity daného ročníka sú mu prispôsobené. Od roku 2021 má Deň rodiny nové logo. Staré logo sa používalo od roku 2009 a jeho autorkou bola akademická maliarka Iva Štrbová. Autorom nového loga a celého konceptu je grafik Andrej Kmeťo. Jeho hlavným zámerom bolo komunikovať, aby logo vyznievalo hravo, radostne a pozitívne. Zvolil tvar kruhu, ktorý predstavuje spoločenstvo, a tým je každá rodina. Kruh je doplnený smajlíkom z dvojbodky a písmena. V jednom objekte sú štyri rôzne smajlíky ako štyria členovia rodiny, ktorí sú samostatne, a predsa spolu. Smajlíky sa potom dajú pridať aj na plagáty v rôznych zoskupeniach a motívoch.

Spracované z www.denrodiny.sk.

Odovzdávanie ceny mesta. Zdroj: mesto Košice

CENA MESTA PRE OTCA FRANTIŠKA ČITBAJA

KOŠICE ■ Gréckokatolícky kňaz, stavroforný protojerej otec František Čitbaj bol ocenený Cenou mesta Košice. Cenu si prevzal osobne v piatok 7. mája v priestoroch košického Kulturparku z rúk primátora Jaroslava Polačka. Stalo sa to pri príležitosti 652. výročia udelenia erbovej listiny mestu Košice a s tým súvisiacich osláv dňa mesta Košice. Cena mu bola udelená za významný prínos v oblasti kánonického a konfesijného práva v slovenskom a európskom priestore a tiež za osobný i pastoračný a profesionálny podiel na budovaní spoločenstva gréckokatolíkov v meste Košice. Otec František prijal kňazské svätenie v roku 1981. Počas štyridsiatich rokov kňazskej služby zastával mnohé funkcie v Gréckokatolíckej cirkvi a pôsobil vo viacerých farnostiach. V roku 1999 prešiel z postu dekana Humenného do Košíc, kde sa stal súdnym synkelom (vikárom) a stál pri zrode cirkevného súdu Košického exarchátu (neskoršej eparchie). V rokoch 1999 – 2001 bol farárom farnosti Košice-Furča. V tom období sa stal dušou stavby Kaplnky blahoslaveného Petra Pavla Gojdiča OSBM a blahoslaveného Dominika Metoda Trčku CSsR na sídlisku Ťahanovce. V rokoch 2001 – 2003 pôsobil ako prvý farár tejto farnosti. Od roku 2003 vyučoval na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove východné cirkevné právo. Má doktorát z cirkevného práva a v roku 2011 sa v Prešove habilitoval na docenta. Bol nápomocným pri preklade Kódexu východného cirkevného práva do slovenčiny, ako aj pri príprave vlastného partikulárneho práva Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Táto cena vyzdvihla prínos otca Františka, no oveľa viac jeho prínos vyzdvihujú všetci tí, ktorí ho osobne poznali a poznajú. (Daniel Černý)

František Čitbaj. Zdroj: Jaroslav Girovský

Judit Daková

CHRÁMOVÝ SVIATOK V KRÁĽOVSKOM CHLMCI

KRAĽOVSKÝ CHLMEC ■ Veriaci farnosti Kráľovský Chlmec počas posledného aprílového víkendu oslávili svoj chrámový sviatok, pamiatku svätého veľkomučeníka Juraja. Táto slávnosť bola pre pandemické opatrenia rozložená do troch dní a začala sa 23. apríla, v piatok popoludní. Otec Tomáš Muszka, duchovný správca Gréckokatolíckej eparchiálnej charity Košice, odovzdal otcovi Jozefovi Vaszilymu, dekanovi Maďarského protopresbyterátu, dekrét o zriadení farskej charity v Kráľovskom Chlmci. Archijerejskú svätú liturgiu slávil vladyka Cyril Vasiľ SJ, apoštolský administrátor Košickej eparchie, spolu s prítomným kňazstvom. Slávnosť pokračovala v sobotu. Vo večerných hodinách sa vladyka Atanáz Orosz, miškovecký eparchiálny biskup, spolu s veriacimi pomodlil celonočné bdenie. V posledný deň slávnosti, v Nedeľu o porazenom, sa modlitbový program začal modlitbou hodiniek. Nasledovala slávnostná svätá liturgia, ktorej hlavným slúžiteľom bol otec Roland Nosov, kaplán farnosti Košice-Západ. Po svätej liturgii boli posvätené oziminy a keďže otec Roland je novokňazom, udelil veriacim farnosti svoje novokňazské požehnanie. (Daniel Dévald)

SPOMIENKA NA PROF. BOHÁČA

PREŠOV ■ V utorok 11. mája, na sviatok blaženého hieromučeníka Vasiľa Hopka, zorganizovala Katedra systematickej teológie Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU v Prešove v spolupráci s Domom liturgie a spirituality online vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou s názvom *Stavroforný protojerej prof. ThDr. Vojtech Boháč, PhD. ako liturgista*. Konferencia bola rozdelená do troch častí. Úvodný blok sa začal molebenom, po ktorom vstúpil dekan GTF PU Peter Šturák, pokračoval Marek Petro ako vedúci katedry systematickej teológie. Prvý blok uzavrel syn zosnulého profesora Vojtech Boháč ml. Druhý blok konferencie patril zahraničným hosťom z Maďarska, Poľska či Ukrajiny. Posledný blok patril domácim prednášajúcim. Ako prvý vystúpil Pavol Dancák z katedry filozofie a religionistiky. V spomienkach na zosnulého prof. Boháča pokračovali Martin Tkáč, Michal Glevaňák a posledný blok uzavrel Marcel Mojzeš. Záver konferencie patril spoločnej diskusii a hlbokým spomienkam na zosnulého profesora. (Daniel Sabol, Marcel Mojzeš)

PODPORA PRE OBNOVU CHRÁMOV

KOMÁRNO ■ V priestoroch rímskokatolíckeho farského úradu v Komárne sa 11. mája stretli zástupcovia Gréckokatolíckej, Rímskokatolíckej a Reformovanej cirkvi so štátnym tajomníkom maďarského ministerstva pre cirkevné a národnostné vzťahy Miklósom Soltészom. Košickú eparchiu na stretnutí zastupoval otec Vojtech Boháč, synkel pre maďarských veriacich, a otec Jozef Vaszily, dekan Maďarského protopresbyterátu. Po pracovnej porade s generálnymi a biskupskými vikármi zodpovednými za pastoráciu maďarských veriacich vo svojich biskupstvách štátny tajomník na tlačovej konferencii vyhlásil, že v rámci *Maďarského programu na obnovu chrámov* dostanú cirkvi na Slovensku 1,5 miliárd forintov, čo je približne 4,2 miliónov eur. Podporu dostane spolu sto chrámov: šesťdesiatosem rímskokatolíckych, šesť gréckokatolíckych, dvadsaťpäť reformovaných a jedna synagóga v Komárne. Z farností, ktoré patria pod jurisdikciu Košickej eparchie, si rozdelia celkovú sumu vo výške 175 640 eur Dobrá, Veľké Kapušany, Veľké Slemence, Pribeník, Cestice a Zemplín. (Vojtech Boháč)

SLÁVNOSŤ NA POČESŤ BLAŽENÉHO VASIĽA HOPKA

Dominik Lizák

HRABSKÉ ■ V nedeľu 16. mája sa v Hrabskom uskutočnila archieparchiálna odpustová slávnosť na počesť blaženého hieromučeníka Vasiľa Hopka, prešovského pomocného biskupa. Slávnosť prebiehala v súlade s aktuálnymi pandemickými opatreniami. Odpust sa začal spoločnou modlitbou ruženca, potom nasledovala slávnostná svätá liturgia, na ktorej bol hlavným celebrantom a zároveň kazateľom otec Ľubomír Petrík, protosynkel Prešovskej archieparchie. Otec Ľubomír poukázal na to, že blažený Vasiľ môže byť pre veriacich učiteľom lásky k Cirkvi, ktorú miloval až na smrť. Taktiež zdôraznil, že na základe Ježišových slov vo Veľkňazskej modlitbe: „A všetko, čo je moje, je tvoje, a čo je tvoje, je moje“ sa práve táto výmena darov uskutočňuje v Cirkvi, ktorá ohlasuje evanjelium a slávi sviatosti. Problémy a trápenia človeka nie sú vzdialené Bohu ani Božia milosť nie je vzdialená človeku. Slávnosť bola zakončená Molebenom k blahoslavenému Vasiľovi a myrovaním. (Rastislav Daňo)

UCHOM A SRDCOM

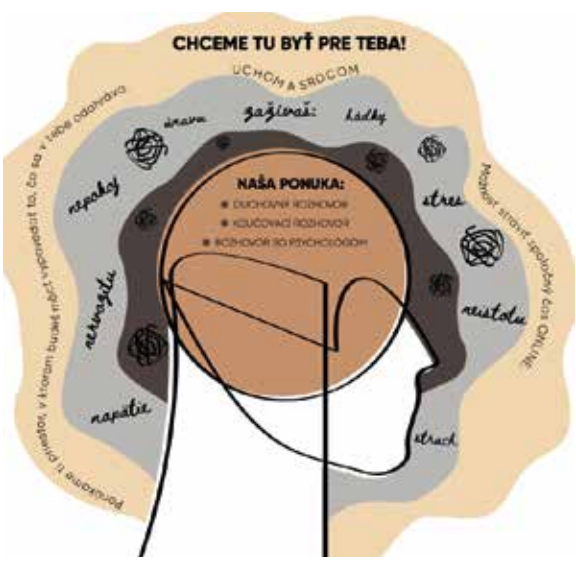

Anna Mária Matejovská

DVORIANKY ■ Rada pre mládež Košickej eparchie v máji na svojej webovej stránke predstavila novú ponuku pre mladých – online poradňu nazvanú *Uchom a srdcom*. Aktuálna doba poznačená pandémiou do veľkej miery zvýraznila vnútorné prežívanie mladého človeka, často spojené s pocitom samoty, nepochopenia, neprijatia či vlastného zlyhávania. Aby mladý človek v tom neostal sám a uzavretý, rozhodla sa rada pre mládež vytvoriť priestor, v ktorom môžu mladí vypovedať svoje vnútorné prežívanie. Táto poradňa ponúka mladému človeku tri druhy rozhovoru – duchovný rozhovor, rozhovor s psychologičkou a koučovací rozhovor. Do služby duchovného rozhovoru prijali pozvanie kňazi a rehoľné sestry, s ktorými sa mladí môžu rozprávať na témy viery, modlitby či vzťahu s Bohom. Psychologička Mgr. Gabika Fedorišinová zasa ponúka mladým rozhovor o všetkom, čo prežívajú. Špecifickým druhom rozhovoru, pomáhajúcim ľuďom, ktorí túžia po zmene vo svojom živote, ale doposiaľ neprišli na to, ako ju zrealizovať, je tzv. koučovací rozhovor. V online poradni *Uchom a srdcom* ho aktuálne ponúkajú traja vyškolení pracovníci s mladými. Stačí, ak tí, ktorí vnímajú, že online poradňa *Uchom a srdcom* im môže byť nápomocná, vyplnia elektronický formulár, ktorý nájdu na stránke www.aetos.sk. (Milan Kmec)

KOŠICE ■ Celkovo dvadsaťsedem jednotlivcov a kolektívov z oblasti vedy, výskumu, zdravotníctva, umenia, kultúry a športu si 7. mája popoludní v priestoroch Kulturparku na Kukučínovej ulici prevzalo z rúk košického primátora Jaroslava Polačka Cenu mesta Košice a plaketu primátora mesta. O laureátoch cien mesta za rok 2020 rozhodlo mestské zastupiteľstvo na základe odporúčania komisie, ktorá z návrhov vybrala desať jednotlivcov a tri kolektívy. Z rúk primátora mesta Košice prevzala cenu aj riaditeľka Gréckokatolíckej eparchiálnej charity Anna Ivanková pre Dom sv. Lazára v Košiciach, a to za významný prínos v oblasti sociálnych služieb v meste Košice a organizovanej pomoci rodinám v zložitých životných situáciách. (A. Ivanková)

PREŠOV ■ V sobotu 8. mája sa uskutočnilo prvé tohoročné formačné stretnutie v rámci stálej formácie sestier služobníc Nepoškvrnenej Panny Márie. Toto stretnutie sa pre pandemické opatrenia konalo online formou. Prednášajúcim bol otec Jonáš Jozef Maxim, igumen svätouspenskej lavry v Unive. Otec Jonáš sa zameral na tému rehoľných sľubov, konkrétne sľub poslušnosti. Sestry povzbudil k skutočnému prežívaniu rehoľného zasvätenia, kde platí, že „radostného darcu miluje Boh“, a tiež život v pokore a pravde na základe Svätého písma:

„Nepridržal sa svojej rovnosti s Bohom, ale uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť, až na smrť na kríži...“ (Flp 2, 8) (sr. Emanuela)

TRENČÍN ■ V sobotu 15. mája sa sestry služobnice Nepoškvrnenej Panny Márie z trenčianskej komunity zúčastnili na duchovnej obnove pred konsekráciou chrámu a pri príležitosti 250. výročia jeho založenia v Hornej Súči. Sestry tak prijali pozvanie miestneho správcu farnosti otca Zelenáka. Otec Cingeľ, farár gréckokatolíckej farnosti v Trenčíne, predniesol pri svätej omši slávnostnú homíliu k úcte Presvätej Bohorodičky. Po liturgickom slávení sa so všetkými veriacimi pomodlili modlitbu akatistu. (B. Ondovčáková)

BELŽA ■ V nedeľu 16. mája veriaci z gréckokatolíckej Farnosti Nanebovstúpenia Pána v Belži, slávili chrámový sviatok. Liturgickému sláveniu predsedal miestny farár otec Peter Paľovčík. Slávnostným kazateľom bol otec Tomáš Miňo, predseda komisie pre masmédiá Košickej eparchie. Vo svojej homílii otec Tomáš vychádzal z čítania Skutkov apoštolov, ktoré sa číta na samotný sviatok Nanebovstúpenia Pána. Poukázal na to, že aj veriaci človek má mať rovnaký postoj ako učeníci Ježiša Krista: „Zahľadieť sa do našej vlasti, ktorá je v nebi, ale nezabudnúť vrátiť sa do ‚Jeruzalema‘ – k nášmu všednému životu. Neutekať od problémov, ale pristupovať k nim iným spôsobom – začať žiť skutky apoštolov.“ Slávnosť bola ukončená myrovaním a modlitbou Molebenu k Presvätej Bohorodičke. (D. Paľovčíková)

ROŽŇAVA ■ V sobotu 16. mája mala Rožňavská diecéza kňazský deň. Bol to deň diecézy a jej patróna – sv. Jána Nepomuckého a zároveň pripomenutie šiesteho výročia inaugurácie rožňavského biskupa Mons. Stanislava Stolárika, ktorý sa ujal úradu 16. mája 2015. Všetko bolo prežívané v kontexte Roka Eucharistie a kňazstva, ktorý slávia v diecéze, a Roka sv. Jozefa a rodiny, ktorým žije celá Cirkev. Po určitom uvoľnení opatrení sa tak po dlhom čase mohli kňazi diecézy stretnúť so svojím biskupom počas svätej omše, ktorá prebiehala len za účasti kňazov zo všetkých dekanátov, pri splnení určených opatrení v čase pandémie. (www.burv.sk)

SLOVENSKO ■ Prolife organizácie Slovenska už po štvrtýkrát pripravili dvadsaťštyrihodinovú modlitbovú reťaz za život a rodinu. Tá sa uskutočnila v sobotu 22. mája od 00:00 do 24:00 hod. tam, kde sa človek práve nachádzal. Zapojiť sa do nej mohol ktokoľvek, kto si vybral jeden alebo

archív Mons. Jána Babjaka SJ

ROZLÚČKA SO SPOLUŽIAKOM

OPATOVÁ ■ V obci Opatová pri Trenčíne sa 2. mája svätou omšou na cintoríne naposledy rozlúčili so zosnulým kňazom Žilinskej diecézy, pánom dekanom Pavlom Gavendom. Zádušnú svätú omšu celebroval žilinský diecézny biskup Mons. Tomáš Galis. Spolu s ním koncelebrovali prešovský arcibiskup metropolita Mons. Ján Babjak SJ, rožňavský diecézny biskup Mons. Stanislav Stolárik a nitriansky pomocný biskup Mons. Peter Beňo. Zosnulý otec Pavol bol spolužiakom vladyku Jána, ktorý na jeho pohrebnej omši v homílii, okrem iného, povedal: *„Duchovný život bral veľmi vážne. Bol priateľský, ochotný pomôcť a zbožný. Denne sa modlil krížovú cestu, viaceré litánie a modlitby za Slovensko a, samozrejme, celý kňazský breviár. ... Ako kňaz veľmi miloval chorých a nadovšetko sa im rozdával. Viem, že vo farnosti Pružina nosil sväté prijímanie chorým – nielen na prvý piatok, ale dvakrát v týždni... Neúnavne slávil sväté liturgie a ponúkal ľuďom ovocie Kristovho víťazstva. Dnes môžem povedať, že v prvom rade on sám si Krista privlastnil tým, že ho sprostredkovával mnohým ľuďom...“* Otec Pavol pôsobil ako administrátor či farár vo viacerých farnostiach. Bol členom redakčnej rady časopisu Duchovný pastier, do ktorého aj prispieval homíliami. V roku 2018 odišiel na odpočinok do Trenčína. Tento rok sa s myšlienkami otca Pavla pravidelne stretávali aj čitatelia Katolíckych novín. (Mons. Ján Babjak SJ)

Erika Klobošičová

ONLINE ODPUSTOVÁ SLÁVNOSŤ

KOŠICE ■ Na sviatok Nanebovstúpenia nášho Pána Ježiša Krista sa 13. mája na Cirkevnej základnej škole s materskou školou svätého Gorazda v Košiciach konala odpustová slávnosť, na ktorej sa zúčastnil aj arcibiskup Cyril Vasiľ s riaditeľom Eparchiálneho školského úradu otcom Petrom Oreničom. Slávnosť sa začala svätou liturgiou, ktorú žiaci pre epidemické opatrenia sledovali vo svojich triedach prostredníctvom youtubového kanála Škola Gorazd. Po nej bol vladyka Cyril osobne pozdraviť škôlkarov a po krátkej prestávke nasledovala online talkshow s vladykom, ktorú moderoval duchovný správca školy otec Ján Fedorišin. (Erika Klobošičová)

Dominika Šimková

DIAKONSKÉ SVÄTENIE

BANSKÉ ■ V nedeľu 16. mája zažili veriaci v gréckokatolíckej farnosti Banské radostnú udalosť. Prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ v miestnom Chráme svätých Petra a Pavla slávil archijerejskú svätú liturgiu, počas ktorej vkladaním rúk udelil prvý stupeň kňazstva – diakonát Petrovi Ščerbovi, rodákovi z tejto farnosti. Otec arcibiskup v homílii všetkých povzbudil k tomu, aby boli svedkami Ježiša Krista, a teda konali ako on. „To je úloha každého z nás, aby sme nezabúdali na dar viery, ktorý má zmeniť nielen náš život, ale aj životy tých, s ktorými žijeme." Samotné rukopoloženie na diakona sa uskutočnilo pred prositeľnou ekténiou, teda pred modlitbou Otče náš. V závere sa diakon Peter poďakoval vladykovi Jánovi, že mohol prijať tento veľký dar. Diakonát je prvý stupeň kňazstva a umožňuje diakonovi venovať sa službe ohlasovania Božieho slova. (Beáta Baranová)

TSKE

NOC MÚZEÍ V MICHALOVSKEJ ROTUNDE

MICHALOVCE ■ V sobotu 15. mája vladyka Cyril Vasiľ SJ, apoštolský administrátor Košickej eparchie, slávil archijerejskú svätú liturgiu v exteriéri Zemplínskeho múzea v Michalovciach. Liturgické slávenie bolo súčasťou víkendového programu iniciatívy *Noc múzeí a galérií*. V záhrade tohto múzea sa nachádzajú základy ranostredovekej rotundy. Na jej základoch bola slávená byzantská liturgia, ktorá ešte viac zvýraznila historické korene tohto miesta na Zemplíne. Vladyka Cyril sa vo svojej homílii pozastavil nad dôležitosťou odkazu solúnskych bratov svätých Konštantína-Cyrila a Metoda. Tak ako sa Božie Slovo vtelilo pred dvetisíc rokmi, podobne sa vtelilo slovo evanjelia vďaka ich misii. Na slávnosti boli prítomní okrem Michalovčanov aj zástupcovia múzea, štátnej správy a samosprávy a otec Michal Hospodár, predseda Spolku svätých Cyrila a Metoda so sídlom v Michalovciach. Celá slávnosť bola odvysielaná aj v priamom prenose TV Zemplín a TV Logos. (TSKE)

viac tridsaťminútových časových blokov, počas ktorých sa mal modliť za život a rodinu. Prihlásiť sa bolo možné cez internetový formulár. Modlitbovú reťaz za život a rodinu podporil bratislavský arcibiskup metropolita Mons. Stanislav Zvolenský. (TK KBS)

NITRA ■ Katolícke biblické dielo (KBD) pozýva na Letnú biblickú školu. V novom newslettri o tom informoval riaditeľ KBD Anton Ziolkovský. Bude na tému *Na krídlach orla: Spoznať Evanjelium podľa Jána*. Uskutoční sa od 18. do 22. augusta tohto roka v Exercičnom dome Spoločnosti Božieho slova v Nitre na Kalvárii. Prednášať príde biblista Branislav Kľuska. Jednotlivé prednášky budú zamerané najskôr na historicko-teologický úvod do Evanjelia podľa Jána. (KBD)

RUŽOMBEROK ■ Pri Katolíckej univerzite vznikol nový Catholic Gentlemen's Club. Ide o spoločenstvo mužov, ktoré vzniklo pri Katolíckej univerzite v Ružomberku s cieľom vzájomne sa inšpirovať, pomáhať si rozvíjať jedinečný potenciál, naplno prežívať svoju mužskosť a brať vážne svoju vieru. Podľa jedného zo zakladateľov klubu Františka Barteka je hlavnou myšlienkou podporiť túžbu objaviť a potvrdiť identitu muža, ktorá je pre dospievajúcich chlapcov veľmi silná. Osobitne pre tých, ktorí pochádzajú z rodín, kde otcovia či spoločnosť v tomto smere nie úplne zvládli svoju úlohu alebo zanechali nejaké zranenia. (www.ku.sk)

BRATISLAVA ■ Nezisková organizácia Depaul Slovensko našla tento rok bývanie pre šestnástich ľudí bez domova. Minulý rok sa jej podarilo ubytovať tridsaťšesť osôb. Situáciu s bývaním sa najväčšia organizácia pre ľudí bez domova v Bratislave snaží riešiť aj inkluzívnym projektom. Hľadá cenovo dostupné bývanie pre týchto ľudí, poskytuje im podporu pri jeho udržaní a pri zapojení sa do života v komunite. Inkluzívny projekt vychádza z overeného princípu *Housing First*, teda bývanie na prvom mieste. Nocľaháreň alebo útulok nemusí na integráciu človeka bez domova stačiť. (Rádio Lumen)

SPIŠSKÁ NOVÁ VES ■ Študenti Cirkevného gymnázia Štefana Mišíka v Spišskej Novej Vsi diskutovali v stredu 12. mája o práci novinárov a médií. Pred 55. svetovým dňom spoločenských komunikačných prostriedkov, ktorý bol v nedeľu 16. mája, prijal ich pozvanie redaktor Tlačovej kancelárie KBS Michal Lipiak. Na online hodine priblížil svoju cestu novinára a výzvu k poctivej žurnalistike v duchu posolstva pápeža Františka na tému *Poď a uvidíš!* (Jn 1, 46) (TK KBS)

PONDELOK
7. jún

Hieromučeník Teodot Ankyrský

... ako ovce bez pastiera. (Mt 9, 36)

Ježiš má o nás starosť, záleží mu na nás. Žatva je však veľká, ale robotníkov málo. Máme ho prosiť, aby poslal robotníkov na svoju žatvu, aby poslal pastierov k svojmu ľudu, k ovciam strateným, zmoreným a sklesnutým. K ovciam, ktorým chýba pastier. On, pastier, sa má postarať o svoje stádo. Má mu dávať z toho, čo od Krista dostal. Z Božej milosti povolania mnoho dostal. On mu má pomôcť uzdraviť každý neduh a každú chorobu. Prosme za svojho pastiera, ktorého nám Pán už poslal, ďakujme zaňho a vyprosme mu všetky potrebné milosti pre jeho službu ľudu.

Liturgia: Rim 7, 1 – 13, zač. 94; Mt 9, 36 – 10, 8, zač. 34; predobraz. antif. a blažen. (alebo prvá a druhá antifóna zo sviatku a tretia každodenná s *pripivom* zo sviatku); tropár zo sviatku, *Sláva*, *I teraz*, kondak zo sviatku; prokimen, *Aleluja* a pričasten zo sviatku; namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a 9. irmos z utierne sviatku (HS: 256; PZ: 225; HP: 240)

UTOROK
8. jún

Prenesenie ostatkov veľkomučeníka Teodora Tróna

... nech naň zostúpi váš pokoj. (Mt 10, 13)

Prežívať pokoj v rodine, v dome, vo svojom srdci – každý po tom túži. Ježiš posiela svojich učeníkov, včera i dnes a stále, aby prinášali pokoj. Pokoj prichádza cez ich slová, ktoré majú povedať, cez Božie slová, ktoré majú ohlásiť. Ťažko je tým, ktorí Božie slová nevypočujú, ktorým potom chýba pokoj. U proroka Izaiáša čítame: Niet pokoja pre bezbožných, hovorí Pán. Neochabujme v počúvaní Boha, aby sme obsiahli hlboký pokoj srdca.

Liturgia: Rim 7, 14 – 8, 2, zač. 95; Mt 10, 9 – 15, zač. 35; menlivé časti ako 7. júna (HS: 256; PZ: 225; HP: 240)

STREDA
9. jún

Arcibiskup Cyril Alexandrijský

... aby ste vydali svedectvo... (Mt 10, 18)

Pán Ježiš Kristus počas svojho života na tomto svete vydal svedectvo, vydal svedectvo pravde. Robil to v každom okamihu svojho života. Každý z nás je Bohom povolaný vydať svedectvo svojím životom. Ako? Nebáť sa. Strach nás môže ubrzdiť, až úplne zastaviť. Boh sa o nás postará aj vtedy, dá nám svojho Svätého Ducha, ktorý nám pomôže, posilní nás a povedie nás, aby sme to zvládli. Vydať svedectvo o Bohu svojím životom môžeme iba s pomocou Svätého Ducha.

Liturgia: Rim 8, 2 – 13, zač. 96; Mt 10, 16 – 22, zač. 36; menlivé časti ako 7. júna (HS: 256; PZ: 225; HP: 240)

ŠTVRTOK
10. jún

Zakončenie sviatku Najsvätejšej Eucharistie
Hieromučeník Timotej

Nebojte sa ich teda. (Mt 10, 26a)

Pán Ježiš týmito slovami vyhnal strach zo sŕdc svojich učeníkov a vlial im do sŕdc nádej. Pozval ich, aby radostne a bez strachu z prenasledovania ohlasovali radostnú zvesť. Ak ich niekde neprijmú, majú ísť ďalej. Aby sa nezastavovali, nestrachovali, nestrácali nádej. Nebojme sa ani v dnešných dňoch bez strachu a s nádejou ohlasovať Krista. To, čo nám on vnukne cez svojho Svätého Ducha, cez svoje slovo v skrytosti, hovorme svetu. Lebo cez nás ho Boh zachraňuje.

Liturgia: Rim 8, 22 – 27, zač. 98; Mt 10, 23 – 31, zač. 37; menlivé časti ako 7. júna (HS: 256; PZ: 225; HP: 240)

PIATOK
11. jún

Najsladšieho Pána, Boha a Spasiteľa nášho Ježiša Krista, milujúceho ľudí
Apoštoli Bartolomej a Barnabáš

... Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna... (Jn 3, 16)

V Starom zákone Boh skúšal lásku Abraháma, keď mu prikázal ísť na vrch a obetovať svojho syna Izáka, ktorého miloval. Abrahám obstál v tejto skúške a ukázalo sa, že Boha miluje nadovšetko. Abrahámova obeta Izáka je predobrazom obety Ježiša Krista. Abrahám celým svojím srdcom bezpodmienečne miluje Boha a dáva Bohu to najvzácnejšie, čo má, svojho syna. A Boh nás dnes presviedča týmto dnešným sviatkom o svojej láske k ľuďom. A z tejto svojej lásky nám dáva. Dáva, ale nie hocičo, ale to najvzácnejšie, čo má. Dáva nám svojho Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život, aby sa skrze neho svet spasil. Boh chce svojou nekonečnou láskou k nám prebudiť našu lásku k nemu. Aby sme ho milovali celým svojím srdcom, celou svojou mysľou, celou svojou dušou, zo všetkých svojich síl. Láska je tá, ktorá sa chce rozdávať. Láska k Bohu nás privedie i k láske k našim blížnym, ba dokonca nás povedie až za hranice našich síl, keď nám dá silu milovať i našich nepriateľov. Láska k nášmu Bohu je tou cestou, na ktorú nás on sám chce priviesť, lebo vie, čo je pre nás najlepšie.

Liturgia: Hebr 2, 11 – 18, zač. 306; Jn 3, 13 – 17, zač. 9 (sviatku); Sk 11, 19 – 30, zač. 28; Lk 10, 16 – 21, zač. 51a (apoštolom); antifóny a vchod zo sviatku; tropár zo sviatku a svätým, *Sláva*, kondak svätým, *I teraz*, kondak zo sviatku, prokimen, *Aleluja* a pričasten zo sviatku a svätým; namiesto *Dôstojné je* sa spieva *Zvelebuj* a 9. irmos z utierne sviatku a svätým; voľnica; myrovanie (HS: 257, 385; PZ: 226, 365; HP: 239, 388)

SOBOTA
12. jún

Presvätá Bohorodička Spolutrpiteľka
Prepodobní Onufrios Veľký a Peter Atoský

... dom sa nezrútil, lebo mal základy na skale. (Mt 7, 25)

Dom ostal stáť, nezrútil sa, lebo bol postavený na skale. Božie slovo je pevná skala. Je tým dobrým základom. Potrebujeme stáť na Božom slove. Počúvať ho, ale i uskutočňovať vo svojom živote. Ježišovo slovo malo moc. Ježiš povedal a stalo sa, čo povedal. Aj v dnešnom evanjeliu povedal: „Chcem, buď čistý“ a malomocenstvo hneď zmizlo. Zástupy žasli, lebo ich učil ako ten, čo má moc. Keď budem počúvať jeho slovo a uskutočňovať ho, toto jeho slovo mi dá silu, aby som odolával náporu pokušenia nepriateľa. Presvätá Bohorodička je pre nás tým prvým príkladom, ako pevne uchovávala Božie slová vo svojom srdci, vo viere podľa týchto slov žila. Vďaka tomu dom jej života ostal pevne stáť.

Liturgia: Flp 2, 5 – 11, zač. 240; Jn 19, 25 – 27, zač. 61 (Spolutrpiteľke); Rim 3, 28 – 4, 3, zač. 85; Mt 7, 24 – 8, 4, zač. 24 (radové); predobraz. antif. a blažen.; tropár, *Sláva*, *I teraz*, kondak, prokimen, *Aleluja* a pričasten zo sviatku Bohorodičke (HS: 260; PZ: 229; HP: 245)

NEDEĽA
13. jún

3. nedeľa po Päťdesiatnici
Mučenica Akvilína

Lampou tela je oko. (Mt 6, 22a)

Boží nepriateľ chce, aby sme prestali slúžiť Bohu, a začali otročiť mamone. Chce nás obrať o svetlo v našom živote a priviesť nás do zmätku, neistoty, do tmy. Ako to urobí? Pokriví náš pohľad na svet, na život, na vzťahy. Alebo nám dá do pozornosti veci, skutočnosti, ktoré nám predstaví ako najpotrebnejšie pre náš život, aby sme im ulahodili. Keď prijmeme túto jeho predstavu za svoju, začneme robiť kroky, aby sme ju naplnili. Začneme mu slúžiť. Našou mamonou sa môže stať naše telo, móda, peniaze, alkohol, drogy, telefón,

hry, televízia... Čokoľvek, čo mi nebadane a rafinovane podsunul Boží nepriateľ pred zrak, aby som tomu žil, tomu slúžil. Skôr otročil. Boh chce, aby sme už neotročili hriechu, ale celým srdcom slúžili jemu. V dnešnú nedeľu nám chce dať správne vidieť, čo je zmyslom ľudského života. Hľadať najprv Božie kráľovstvo.
Liturgia: Rim 5, 1 – 10, zač. 88; Mt 6, 22 – 33, zač. 18; predobraz. antif. a blažen.; menlivé časti z 2. hlasu (HS: 144; PZ: 97; HP: 98)

PONDELOK
14. jún
Prorok Elizeus
Keď počul o Kristových skutkoch... (Mt 11, 2)
Ján Krstiteľ väznený v žalári je vyrušený zvesťou o Kristových skutkoch, ktoré sú veľké a slávne. Je si istý prítomnosťou Spasiteľa, Mesiáša, medzi ľuďmi, ktorý to dokazuje mesiášskymi skutkami, ba zázrakmi. Aj naše skutky môžu byť preniknuté Božou prítomnosťou v našich životoch. Aj naše skutky môžu ukazovať, že Kristus je v nás. Keď v nás žije Kristus, jeho blízkosť a moc sa ukazuje aj v našich dielach, slovách či myšlienkach. Pane, daj, aby moje skutky zjavovali tvoju prítomnosť v mojom živote.
Liturgia: Rim 9, 18 – 33, zač. 102; Mt 11, 2 – 15, zač. 40; každodenné antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

UTOROK
15. jún
Prorok Amos
... a hovoria... (Mt 11, 18)
Nájsť si výhovorku, prečo to nenapraviť, prečo to neurobiť, ako chce Boh. Prečo sa nedať viesť tým, ktorého poslal Boh ako svojho služobníka. Výhovorka pri Jánovi Krstiteľovi znie: je posadnutý zlým duchom. Výhovorka pri Ježišovi Kristovi znie: priateľ mýtnikov a hriešnikov. Boh nás však volá konať pokánie zo svojich hriechov, nevyhovárať sa, ale nasledovať ho. Všetci máme poslúchnuť evanjelium. V živote však konáme, akoby sme ho nikdy nepočuli. Boh nás nikdy neodvrhne a stále k nám bude vystierať ruky. Nikdy si nehľadá výhovorku.
Liturgia: Rim 10, 11 – 11, 2a, zač. 104; Mt 11, 16 – 20, zač. 41; každodenné antif.; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA
16. jún
Biskup Tychón Divotvorca
... Týru a Sidonu bude v deň súdu ľahšie ako vám. (Mt 11, 22)
Ľahšie bude tomu, kto vstúpil do pokánia. Na každej svätej liturgii si prosíme od Pána zvyšok svojho života prežitý v pokoji a kajúcnosti. A vo večerných modlitbách je prosba v jednej z nich: „Pane, daj mi myšlienku vyznať sa zo svojich hriechov." Zdá sa, že o pokánie musíme aj prosiť, že to nie je samozrejmé. Vyprosme si u Pána opravdivé pokánie zo svojich hriechov. Dajme si pozor na ducha tvrdého spánku. Na oči, čo nevidia, a na uši, čo nepočujú.
Liturgia: Rim 11, 2b – 12, zač. 105; Mt 11, 20 – 26, zač. 42; každodenné antif.; menlivé časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

ŠTVRTOK
17. jún
Mučeníci Manuel, Sabel a Izmael
... lebo som tichý a pokorný srdcom... (Mt 11, 29)
Pán Ježiš nás znova volá všetkých k sebe, aby sme si pri ňom odpočinuli. Telom, ale i dušou. Očakáva nás, aby sme sa od neho aj učili. Dnes tichosti a pokore srdca. Ak tieto čnosti prenesieme do svojho srdca, nájdeme pokoj, odpočinok pre svoju dušu. Veď kto z nás sa nenamáha a kto si neprešiel obdobiami vysilenia či preťaženia. Práve nás volá Ježiš, aby sme pri ňom odpočívali a nabrali nových síl a milosti pre dušu. Pane, ty si naša sila, opora, naše útočisko.
Liturgia: Rim 11, 13 – 24, zač. 106; Mt 11, 27 – 30, zač. 43; každodenné antif.; menlivé časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

PIATOK
18. jún
Mučeník Leontios
Milosrdenstvo chcem... (Mt 12, 7)
Boh je bohatý na milosrdenstvo. Všetci potrebujeme Božie milosrdenstvo. A hojne sa nám už z neho dostalo. Odpustil nám naše hriechy. Hriechy nám odňal a odpustenie daroval. Láskou, milosťou a milosrdenstvom nás naplnil. Aj my dávajme to, čo nám on dáva. Odpustenie, lásku a milosrdenstvo. Všetci okolo nás to potrebujú. Neostaňme len pri slovách, ale rýchlo pristúpme k skutkom milosrdenstva. Buďme bohatí na milosrdenstvo ako Otec, aby cez našu lásku a dobrotu, ktorú vidno zo skutkov, spoznali nášho Otca. Prijmime toto pozvanie, učme sa prijímať a pozerať očami milosrdenstva. Všetci sme učeníkmi, ktorí potrebujú zažiť utešujúce slová Ježiša a žiť s ním.
Liturgia: Rim 11, 25 – 36, zač. 107; Mt 12, 1 – 8, zač. 44; každodenné antif.; menlivé časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SOBOTA
19. jún
Apoštol Júda, podľa tela Pánov brat
... horúčka ju opustila. (Mt 8, 15)
Kým horúčka ovláda Petrovu testinú, leží a je slabá v chorobe. Kým hriech bude ovládať náš život, budeme ležať v hriechu, budeme slabí v chorobe duše. Ježiš vzal na seba naše slabosti a niesol naše choroby. Ježiš sa dotkol, Ježiš povedal slovo a priviedol ľudí k zdraviu duše i tela. Potrebujeme Ježiša, otvoriť mu dvere našich domov. Jedine on nás môže pozdvihnúť z našich hriechov. Nebudeme žiť hriechu, ale Bohu. Nebude nám vládnuť hriech, aby sme sa poddávali žiadostiam nášho tela, ale zo srdca sa oddáme Bohu.
Liturgia: Rim 6, 11 – 17, zač. 92; Mt 8, 14 – 23, zač. 26 (radové); Júd 1, 1 – 10, zač. 77; Jn 14, 21 – 24, zač. 48b; predobraz. antif. a blažen.; tropár svätému, *Sláva*, kondak svätému, *I teraz*, podľa predpisu; prokimen, *Aleluja* a pričasten svätému (HS: 387; PZ: 367; HP: 390)

NEDEĽA
20. jún
4. nedeľa po Päťdesiatnici
Hieromučeník Metod Patarský
Takú vieru som nenašiel u nikoho v Izraeli. (Mt 8, 10)
Ježiš chce, aby sme v neho uverili. Zadivil sa stotníkovej viere, zároveň ho za jeho vieru pochválil. Stotník predbehol ostatných vo viere. Mohli by sme povedať – zaskvel sa. Ale tá viera mu neprináša pozemskú slávu, ale súdiac podľa Ježišových slov dáva mu nebeské kráľovstvo. Majme vieru v Boha, prosme Boha o dar viery. Vyprosujme si rast vo viere. Žime každý deň život viery. Vo viere sa modlime. Vo viere konajme. Viera v Boha nech preniká našu dušu i telo. Náš život s Bohom potom druhých privedie k viere v Boha a životu s ním. Aj my môžeme svojou vierou udivovať svet, v ktorom žijeme, svoj každodenný život. Nie aby sme získali svetskú slávu, ale aby sme obsiahli nebeské kráľovstvo pre seba i pre iných. Aký je koniec života bez viery? Tí však, ktorí uverili, sú Božími služobníkmi, vierou sú posväcovaní a nakoniec dosiahnu večný život. Mzdou hriechu je smrť, ale vierou sa dostaneme do večnosti života.
Liturgia: Rim 6, 18 – 23, zač. 93; Mt 8, 5 – 13, zač. 25; predobraz. antif. a blažen.; menlivé časti z 3. hlasu (HS: 145; PZ: 99; HP: 100)

Martin Krišš

detská Mozaika

Modlitebné vojsko

Príbehy poslušníka

Píše a kreslí Dada Kolesárová.

Ahoj, deti, určite ste už boli na nejakej dôležitej súťaži, skúške alebo vystúpení a mali z toho poriadny strach. Vtedy pomohlo, ak bol niekto pri vás, chytil vás za ruku alebo potľapkal po pleci, pomohol vám zopakovať si vedomosti či ponúkol minerálku alebo bagetu so šunkou. Možno to bol ocko, dobrý tréner alebo najlepšia *kamoška*, kto stál pri vás, kým sa neotvorili tie dôležité dvere.

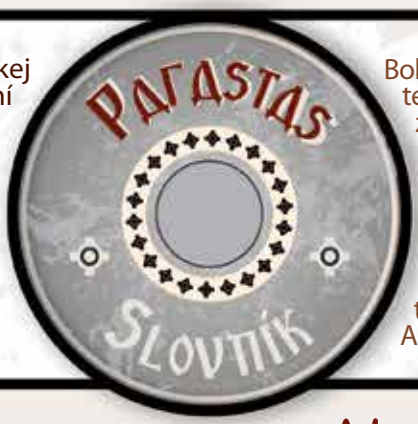

Boh každého z nás raz privedie k najdôležitejším dverám. Človek zanechá život na zemi a duša sa vydá na cestu do večnosti. Smrť nie je taká zlá, ako sa o nej hovorí. Oveľa ťažšie je zomieranie a to, čo čaká za tými dverami. Všetci však môžeme stáť pri tých, ktorí opúšťajú tento svet, a sprevádzať modlitbou ich duše na ceste do nebeského kráľovstva. Raz takto zasa budú stáť pri nás naši najbližší. A možno aj pri modlitbe parastasa.

Pri kríži

Slovo parastas pochádza z gréčtiny (παράστᾰσις) a znamená stáť pri, vedľa (státie na príhovor). Keď sa modlíme túto modlitbu za zosnulých, stojíme pri nich vo viere (aj keď ich nevidíme) a obraciame sa k Pánovi v ich mene. Živí sa modlia za mŕtvych, ľutujú hriechy a prosia Boha o odpustenie. Na niektorých miestach bolo zvykom napísať na papier mená všetkých zosnulých z rodiny až po siedmu generáciu, za ktorých sa potom prihovárali s prosbou aj za prelomenie prípadnej kliatby.

Úloha: Správne priraď chýbajúce časti ikony, ktorá sa niekedy tiež nazýva parastas, lebo Bohorodička a Ján stoja pri našom zomierajúcom Spasiteľovi.

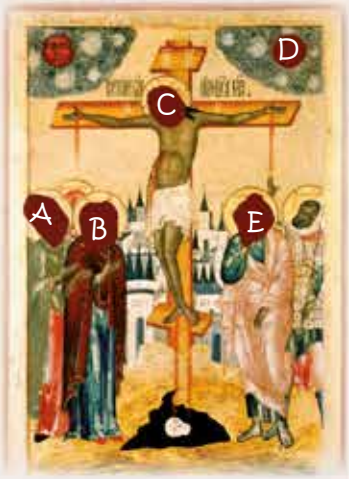

Na ceste do večnosti

V modlitbe sa spomína niekoľko dôležitých vecí:

1. hriechy zomrelého a prosba, aby ho Boh týchto hriechov zbavil
2. milosť a Božie milosrdenstvo
3. strasti a pochovanie Krista
4. vzkriesenie a víťazstvo nad smrťou
5. svätí mučeníci

Úloha: Správne priraď dôvod, prečo sú práve tieto modlitby v parastase také dôležité.

A Obraciame sa k múdrym, odvážnym a svätým nebeským priateľom, aby boli spoločníkmi a sprievodcami zosnulých.

B Utešujúca myšlienka, že človek nie je v utrpení sám, preniká do srdca pri pohľade na utrpenie Spasiteľa a jeho najbližších.

C Keby nebol Kristus vzkriesený, smrť by bola katastrofou. Ale on zvíťazil a my stojíme vo viere, že sa spolu so zosnulými opäť stretneme.

D Zosnulí si so sebou nesú hriechy, ktoré spáchali na zemi. V modlitbe na to pamätáme, ale nie preto, aby sme ich odsúdili a mučili ich duše, ale preto, aby modlitba bola mocnejšia a pravdivejšia.

E Keby sme pre hriechy iba smútili, mohlo by sa to zmeniť zúfalstvo. Myšlienka na Božiu dobrotu a jeho milosrdenstvo dáva radosť a nádej na záchranu.

Ochranný žalm

Na začiatku modlitby parastasa nájdeme žalm, ktorý má číslo 90 a začína sa slovami: „Kto pod ochranou Najvyššieho prebýva...“ Spomína sa v ňom, čo všetko Boh môže urobiť pre človeka.

Úloha: Správne usporiadaj písmenká v slovách, ktoré sa nachádzajú v ďalšom z veršov spomínaného žalmu.

Jeho pravda je **šttomí** a **piencarom**, nebudeš sa bát' **čejnon hyzrô**; ani **špuí** letiaceho vo dne, ani **muro**, čo sa **tomu** zakráda, ani **názyka**, čo pustoší na **niepulod**.

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti - jún

50 rokov: Mária Otrošinová, Dlhé Klčovo
60 rokov: Jana Begalová, Kazimír; Magdaléna Berešová, Koňuš; Kvetoslava Kašeľaková, Michaľany; Anna Lipkošová, Komárany; Ing. Lýdia Mrvová, Marianka
70 rokov: Darina Dzurjovčinová, Zbudza; Melánia Kondratová, Kamenica nad Cirochou; Emília Kontra Palová, Lesné; Marcela Kurucová, Zemplínske Hradište; Mária Oláhová, Michalovce; Elena Tušanová, Sečovská Polianka; Klára st. Zorvanová, Sečovce
75 rokov: Mária Berešová, Sečovská Polianka; Ľudmila Horňáková, Košice; Oľga Joneková, Nižný Hrabovec; Mária Luteránová, Košice; Agnesa Nováková, Hromoš; Mária Tothová, Nižné Nemecké
80 rokov: Anna Kovalčíková, Košice; Gabriela Leščáková, Fulianka; Anna Maliňaková, Staškovce; Marta Mihaľová, Zdoba
85 rokov: Ing. Ján Mudroň, Veľaty; Alžbeta Pašková, Koňuš; Jozef Petričko, Košice; Jolana Šecková, Marianka; Ružena Sokolová, Trebišov; Anna Soročínska, Hrabovčík; Jolana Tačarová, Slivník
90 rokov: Mária Juhasová, Sejkov; Mária Semanová, Jastrabie

výbor spolku

BLAHOŽELÁME

Dožiť sa prekrásneho jubilea a osláviť **požehnaných 100 rokov** dožičil Pán svojej vernej služobníčke **Kataríne Piteľovej** zo Stakčínskej Roztoky. Drahá jubilantka, odkedy ste 14. apríla pred sto rokmi prišli na tento svet, prežili ste veľa krásnych, ale aj ťažkých životných momentov. Nikdy ste však neochabli vo svojej viere, vytrvalo zotrvali bdieť v modlitbe a išli príkladom nám všetkým. My vám z celého srdca vyprosujeme Božie požehnanie, zdravie, šťastie, ochranu Panny Márie a všetkých svätých. *Na mnohaja i blahaja ľita, jubilantko naša!*

Zo srdca vyprosuje najbližšia rodina, otec Peter Demjanovič a veriaci zo Stakčínskej Roztoky.

Drahý náš duchovný otec **Martin Klimkovský**, 17. mája ste oslávili krásne životné jubileum 40 rokov. Pri tejto príležitosti prijmite srdečné blahoželanie od bývalých farníkov s prianím, aby aj ďalšie roky vášho života boli požehnané Ježišovou láskou, vedené Svätým Duchom a ochraňované Božou Matkou. Aj po rokoch vám vyslovujeme úprimné poďakovanie za sedem rokov vášho pôsobenia v našej farnosti, za vašu veľkú námahu a úsilie, ktoré ste vynaložili pri zveľaďovaní nášho chrámu. Nech Boh žehná vašu terajšiu duchovnú prácu. Vyslovujeme úprimné poďakovanie za všetko aj vašej manželke **Tonke**, ktorá oslávila narodeniny 20. mája. Ďakujeme vám obom za vaše veľké milujúce srdce naplnené dobrotou, láskou a obetavosťou, ktorú sme neustále prijímali.

Pevné zdravie, veľa úspechov, radosti a vytrvalosti na *mnohaja i blahaja lita* zo srdca prajú vďační farníci z farnosti Vyškovce.

POĎAKOVANIE

27. mája sa ja **Margita** a môj manžel **Juraj Husárovci** z Čičavy v okrese Vranov nad Topľou dožívame z Božej milosti 60 rokov spoločného manželského života. Boli to roky pretkané radosťami, ale aj veľkým smútkom a starosťami. Už neplačeme slzami, iba spomienkami. Ďakujeme Bohu za veci, ktoré s nami urobil, lebo kráčame po jeho chodníkoch do večnosti. Vopred ďakujeme aj za roky, ktoré sú pred nami. K poďakovaniu sa pripája celá rozvetvená rodina. My ďakujeme všetkým susedom, zvlášť rodine Sukovskej za čistenie chodníka od snehu, starostovi obce Dušanovi Vilenikovi, ktorý sa o nás tiež stará, pretože aj tá najmenšia pomoc v tých rokoch je vítaná.

Lebo život je dar, šťastie čriepky malé,
treba ho ľúbiť neskonale.

SPOMÍNAME

„Kto verí, nebude nikdy sám – ani počas života, ani počas smrti." 3. júna 2021 si pripomenieme šieste výročie úmrtia gréckokatolíckeho kňaza otca **Andreja Kereštana**, titulárneho kanonika, ktorý 55 rokov svojej kňazskej služby hlásal Božie evanjelium a rozdával veriacim a rodine pokoj a nádej. Ďakujeme všetkým, ktorí si s láskou na neho spomínajú. Navždy ostáva v našich srdciach a modlitbách. *Vičnaja jemu pamjať!*

S láskou spomínajú manželka Nadežda, dcéry Vlasta a Kristína s rodinami.

INZERCIA

Prenajmem starší RD po rekonštrukcii, 25 km východne od Košíc. Od augusta t. r. Mesačne 200 € + inkaso. Majiteľ: 0911 812 227.

Ručne písané ikony. Ikonopisecká dielňa sv. Juraja. www.ikony.sk

Rekonštrukcie striech a veží kostolov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

TV ZEMPLÍN

Každý deň 08.50 Tretia hodinka a eucharistické požehnanie 10.00 Posvätný ruženec 10.30 **Svätá liturgia** sl. (Litmanová) 15.00 Korunka Božieho milosrdenstva

Pondelok 06.30 **Svätá liturgia** csl. (Košice) 11.30 Moleben k sv. Jozefovi 16.30 Svätá liturgia csl. (Prešov) 17.30 Moleben k Presvätej Bohorodičke 18.00 **Svätá liturgia** sl. (Michalovce)

Utorok 07.00 **Svätá liturgia** sl. (Prešov) 11.30 Moleben za chorých 16.30 Večiereň 17.00 **Svätá liturgia** csl. (Košice)

Streda 06.30 **Svätá liturgia** csl. (Košice) 11.30 Moleben 16.40 Moleben k patrónke Zemplína za uzdravenie 17.00 **Svätá liturgia** sl. (Klokočov)

Štvrtok 07.00 **Svätá liturgia** sl. (Prešov) 11.30 Eucharistická adorácia 16.30 **Svätá liturgia** sl. (Prešov) 17.30 Akatist k sv. Mikulášovi 18.00 **Svätá liturgia** csl. (Ľutina) 19.30 Moleben k sv. Jozefovi 20.00 Ruženec 20.35 Eucharistická adorácia

Piatok 06.30 **Svätá liturgia** csl. (Košice) 09.00 Krížová cesta 11.30 Panychída 16.30 Večiereň 17.00 **Svätá liturgia** sl. (Bratislava) 20.00 Apoštolát modlitby (prvý a tretí piatok mesiaca)

Sobota 07.00 **Svätá liturgia** sl. (Prešov) 16.30 Večiereň 17.00 Deviata hodinka, večiereň a malé povečerie (Univ)

Nedeľa 08.00 Utiereň 13.30 Posvätný ruženec 14.00 **Svätá liturgia** sl. (Litmanová; okrem nedele po prvom piatku) 16.30 Večiereň 17.00 Večiereň 18.00 **Svätá liturgia** csl. (Prešov)

05.06. (sobota) 08.30 Posvätný ruženec 09.00 Tretia hodinka 09.30 Archijerejská svätá liturgia (Klokočov)

06.06. (nedeľa) 09.30 **Svätá liturgia** sl. (Michalovce) 10.30 **Svätá liturgia** sl. (Bratislava)

11.06. (piatok) 09.00 **Svätá liturgia** sl. (Košice)

13.06. (nedeľa) 10.00 **Svätá liturgia** csl. (Prešov)

17.06. (štvrtok) 09.00 **Svätá liturgia** sl. (Košice)

19.06. (sobota) 09.45 Posvätný ruženec

20.06. (nedeľa) 09.30 **Svätá liturgia** sl. (Michalovce) 10.30 **Svätá liturgia** sl. (Košice)

Fy **DUDAS** ponúka:
- elektrické pohony zvonov
- lineárny a magnetický pohon zvonov
- diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
- zvonové drevené a oceľové konštrukcie
- nové zvony a srdcia zvonov
- vežové hodiny a kladivá zvonov
- opravu starých systémov

e-mail: jandudas@teraz.de
tel.: **0907 268 344**
www.zvonydudas.sk

Umelecká výmaľba chrámov, obnova fasád a reštaurovanie. Pozlátenie a postriebrenie liturgických predmetov. Zľava z ceny. Tel.: 035/659 31 39, 0905 389 162, www.reart.eu

TV LUX

Sobota 07.00 **Svätá liturgia z Prešova**

04.06. (piatok) 14.20 Gréckokatolícky magazín 19.30 Starý zákon – Princ Mojžiš (anim. film) 20.30 **Dôkaz viery: Ján Pavol II.** – film o známej neurochirurgičke, ktorá stratila svoju vieru

05.06. (sobota) 13.10 **Dôkaz viery: Ján Pavol II.** R 16.00 Fatimská sobota v Šaštíne 20.30 **Cesta pútnika** (anim. film) 22.20 Eucharistické zázraky (1) – príbeh Carla Acutis

06.06. (nedeľa) 02.15 **GkM** 07.50 **GkM** 10.00 Svätá omša z Nitry 16.35 **Cesta pútnika** (anim. film) 19.40 Tvorivo – ako vyplniť čas deťom aj rodičom 20.45 Spojení vierou

07.06. (pondelok) 00.30 **Quo vadis s Maxom Kašparů** – Vieromer. O ceste, o duchovnom šľachtictve a o priamych kresťanských postojoch. 11.25 Fatimské posolstvo (5) 16.55 Ukrajina – skutky apoštolov

08.06. (utorok) 19.00 Starý zákon – 10 Božích rán (anim. film) 22.15 Príbehy písané životom: rozvody

09.06. (streda) 09.10 **Generálna audiencia**

10.06. (štvrtok) 10.25 Fatimské posolstvo (6) 17.15 PKP

11.06. (piatok) 15.30 Ruženec z Lúrd 16.35 PKP 19.30 Starý zákon – Horeb – vrch zmluvy (anim. film) 20.30 **Dôkaz viery: Svätý Anton Paduánsky** (film)

12.06. (sobota) 15.30 Gréckokatolícky bolestný ruženec 17.30 Dôkaz viery: Svätý Anton Paduánsky (film) R 20.30 **Príbeh Márie** – film o slepej a nepočujúcej dievčine

13.06. (nedeľa) 12.20 Ruženec z Fatimy 16.40 Príbeh Márie (film) R

14.06. (pondelok) 00.30 **Quo vadis s Maxom Kašparů** – divácke otázky 19.30 Starý zákon – Zlaté teľa (anim. film)

15.06. (utorok) 15.30 Ruženec z Lúrd 21.55 **GKM** P 22.15 **Lebo oni budú nasýtení** – dok. film o sestrách z Kongregácie služobníc Nepoškvrnenej Panny Márie

16.06. (streda) 08.10 Eucharistické zázraky (2) – Rím, Taliansko, 6. – 7. storočie 09.10 **Generálna audiencia**

17.06. (štvrtok) 10.00 Fatimské posolstvo (7) 16.45 Eucharistické zázraky (2) R

18.06. (piatok) 14.20 **GKM** R 19.30 Starý zákon – Samuel a kráľ Izraela (anim. film) 20.30 **Dôkaz viery: Matka Tereza z Kalkaty** (film)

19.06. (sobota) 14.10 **Akatist k sv. Jozefovi** P 15.30 **Gréckokatolícky slávnostný ruženec** 17.30 Dôkaz viery: Matka Tereza z Kalkaty (film) R 20.30 **Vo svetle pravdy** – film o bl. Guiseppe „Pino" Puglisinim, sicílskom kňazovi, ktorý sa postavil proti mafii

20.06. (nedeľa) 02.15 **GKM** 08.00 **GKM** 16.40 Vo svetle pravdy (film) R 18.10 Eucharistické zázraky (2)

TV NOE

04.06. (piatok) 07.25 **Na pořadu rodina** (20) – o mladom manželstve v dnešnej dobe 18.18 **Začátek konce jaderných zbraní** (dok.) 21.00 Noemova pošta P (diskusia)

05.06. (sobota) 17.00 Jak věří katolíci: poslední věci života 20.05 Hlubinami vesmíru s prof. Janem Paloušem, galaxie (2) P 21.50 **Evangelium podle Jana**

06.06. (nedeľa) 10.00 Svätá omša z novopostaveného dreveného kostola z Třinca 16.05 Noční univerzita – R. Kuchař: Můj život s Bohem nebo Boží život se mnou? 16.40 Věk reforem (3) – Európa pred Tridentom (hist. dok.)

07.06. (pondelok) 10.50 Cenakolo – dok. o komunite bývalých narkomanov v Paraguaji

08.06. (utorok) 08.25 Indie: Jeden – dok. o prenasledovaní kresťanov v Indii 09.40 **Papež František a jeho umění vést** – dok. Rome Reports 15.10 **Josef a jeho bratři** – životopisný príbeh Josefa Bobalíka spojený s odchodom rusínskeho obyvateľstva na Ukrajinu

09.06. (streda) 09.20 **Generální audience** P

10.06. (štvrtok) 22.40 Pod lampou – diskusná relácia Štefana Hríba 00.45 **Slovanský Velehrad** – sv. Cyril a Metod sú svedectvom jednoty

12.06. (sobota) 15.45 Svatý Jan Neumann – hraný dok. 17.20 **První křesťané** – pohoršenie kríža P

13.06. (nedeľa) 11.25 **Víra do kapsy** – ako zvládať stres 16.45 Věk reforem (4) – Humanistická stopa (hist. dok.)

14.06. (pondelok) 12.50 **První křesťané** – pohoršenie kríža R

15.06. (utorok) 12.55 **Na pořadu rodina (4)** – o kríze vo vzťahu R 20.05 Buon giorno s Františkem P – o dianí okolo Svätého Otca

16.06. (streda) 09.20 **Generální audience papeže Františka** P 13.25 **Ukrajina** – nádherné svědectví sester z Ukrajiny

19.06. (sobota) 09.05 Svatý Jan Neumann R 18.30 **První křesťané** – obrátenie impéria P 21.55 Dvě koruny – hraný dokument o Maximiliánovi Kolbem

20.06. (nedeľa) 11.10 **V pohorách po horách** (17) – Malý Kriváň a Malá Fatra 17.20 Věk reforem (5) – Protestantská reformácia (hist. dok.) 18.30 Anim. biblické příběhy: Josef v Egyptě

LUMEN

Každý deň 04.50 Deň s modlitbou 05.45 Ranné chvály 08.30 a 18.00 Emauzy – svätá omša alebo liturgia 19.45 Rádio Vatikán

Pondelok – Piatok 04.00 a 19.00 Posvätný ruženec 07.22 Kalendár prírody 08.20 Ďalekohľad alebo cez optiku zahraničnej tlače 09.15 Srdce Európy – tematické reportáže zo Slovenska 13.50 Ďalekohľad R 16.00 Svetielko – detská relácia 22.30 Spoznávame Bibliu

Utorok 10.30 Spoločenský komentár 21.30 Čítanie na pokračovanie

Sobota 09.30 Viera do vrecka – praktická príručka pre každého kresťana 15.15 Literárna kaviareň 15.50 Manželské katechézy 20.15 Od ucha k duchu

Nedeľa 06.05 **Modlitba prvej hodinky** 10.30 Výber z pápežských encyklík 11.00 Vyznania 13.00 Rozhlasová hra

05.06. (sobota) 20.15 Od ucha k duchu – Dynamické otcovstvo sv. Jozefa (katechézy biskupa Mons. Stanislava Stolárika a prof. Františka Trstenského, biblistu z Kežmarku)

06.06. (nedeľa) 20.30 Karmel – o ceste muža

10.06. (štvrtok) 20.00 História a my – Rok výročí Mukačevskej eparchie

12.06. (sobota) 18.00 Emauzy – svätá liturgia zo Spišskej Novej Vsi (celebruje synkel pre Rusínov a Ukrajincov Kassián Kamil Drozd)

13.06. (nedeľa) 14.00 Vitaj doma, rodina! – Spoločenské hry prepájajú celú rodinu. Hosť: Peter Černák

20.06. (nedeľa) 14.00 Vitaj doma, rodina! – Ako médiá ovplyvňujú manželov aj deti v rodine? Hosť: Barbora Okruhľanská

RTVS

JEDNOTKA

06.06. (nedeľa) 10.00 Svätá omša z Tes. Mlynian

DVOJKA

06.06. (nedeľa) 13.30 Televízny posol 19.50 Slovo P

07.06. (pondelok) 12.40 Televízny posol R

09.06. (streda) 08.40 Miestopis cechov a manufaktúr – Potomkovia cechu sv. Elígia; Stredoveký kníhtlačiari 22.00 Do kríža

13.06. (nedeľa) 09.30 Svätá omša a konsekrácia kostola v Obišovciach 21.35 Orientácie 02.05 Slovo pátra Jozefa Šuppu R

14.06. (pondelok) 12.55 Orientácie R

16.06. (streda) 22.00 Do kríža

20.06. (nedeľa) Svätá liturgia z pravoslávneho chrámu vo Svidníku 13.30 Orientácie 19.50 Slovo Michala Melišíka R

RÁDIO SLOVENSKO A REGINA

Nedeľa 06.13 Zamyslenie na dnešný deň 08.05 Hosť nedeľného Dobrého rána 12.27 Opri sa o mňa

06.06. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Kostola Svätej rodiny v Bratislave (aj Rádio Regina)

13.06. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Katedrály sv. Alžbety v Košiciach (aj Rádio Regina)

20.06. (nedeľa) 09.05 Svätá omša z Katedrály sv. Františka Xaverského z Banskej Bystrice

RÁDIO REGINA

Pondelok 00.01 Viera v živote R 00.45 Ekuména vo svete R

Štvrtok 21.05 Viera v živote 21.50 Ekuména vo svete

Sobota 06.05 Ekuména vo svete R 17.05 Rádio Vatikán 17.15 Duchovné horizonty

Nedeľa 05.00 Duchovné horizonty R 06.05 Rádio Vatikán R 06.15 Božie mlyny

20.06. (nedeľa) 09.05 Svätá liturgia z pravoslávnej cerkvi vo Falkušovciach

RÁDIO DEVÍN

Nedeľa 07.00 Krajina duše

zmena programu vyhradená

NASLEDOVANIE KRISTA

KNIHA ■ Autorstvo tohto diela, ktoré je po Biblii druhou najčítanejšou knihou svetovej literatúry, sa pripisuje nemeckému augustiniánskemu mníchovi Tomášovi Kempenskému. Prvý raz vyšlo ako anonym okolo roku 1418 a odvtedy formuje ľudí vo všetkých kútoch sveta už šesť storočí. *Nasledovanie Krista* sa zaraďuje do mystickej nemecko-holandskej školy 14. – 15. storočia, známej pod názvom devotio moderna. Obsahuje štyri časti (*Užitočné napomenutia pre duchovný život*, *Cesta k vnútornému životu*, *O vnútornej úteche*, *O Oltárnej sviatosti*). Autor napísal knihu pre rehoľníkov, no väčšina výrokov a pozorovaní je taká blízka každodennému životu, že v nej každý nájde užitočné poučenie a povzbudenie pre život. (Martina Jokelová-Ťuchová)

RYTIERI SPRAVODLIVOSTI

FILM ■ Vojak Markus sa musí predčasne vrátiť z misie pre tragické úmrtie manželky. Okrem vyrovnania sa s tragédiou ho doma čaká aj jeho dcéra v pubertálnom veku. Obaja sa snažia s nešťastím vyrovnať a objaviť zmysel tejto tragickej udalosti. Ten prichádza s matematickým géniom Ottom, ktorý neverí, že nehoda sa stala náhodou. Spolu so svojimi excentrickými priateľmi Lennartom a Emmenthalerom dávajú Markusovi cieľ a vidinu pomsty. Ich hľadanie pravdy má za následok mnoho vtipných momentov a štvorica sa pomaly zbližuje. Svieži akčný film, pri ktorom sa človek zasmeje, sa snaží nájsť odpoveď na otázku, či má nešťastie v našom živote vyšší dôvod. (Slavomír Gereg ml.)

CAIN: *RISE UP*

HUDBA ■ *Cain* je gospelový projekt troch súrodencov Cainovcov. V októbri 2020 vydali singel *Rise Up* (*Lazarus*), ktorý obsadil prvú priečku v amerických gospelových hitparádach. V desiatich skladbách na albume, ktorý vydali 7. mája 2021, cítiť neskutočnú súrodenecku harmóniu. Frázovaním, jemnými rockovými líniami a prepracovanými aranžmánmi vzniká jedinečný album. Týmto album trocha pripomína hudbu sedemdesiatych rokov. Používanie teplých a analógových tónov v spojení s jasným a priamym vokálom sa podpisuje pod veľmi vyrovnaný album, v ktorom hudobne cítiť, že všetci vyrastali v Alabame. Štýl tamojšej hudby, zvlášť gospelovej, sa v albume jasne prejavuje. Album si možno vypočuť na známych streamovacích platformách. (Dominik Petrík)

Pomôcky: Joab,Alaó, GLE,Ji	Poleje	1	Medzinár. združenie leteckej dopravy	Žijete	Autor: Vladimír Komanický	Ruský súhlas	Morský vták	Matka zakladateľov Ríma	2	Kanadské mesto
Líčenie					Venuj					
Súrodenec					Rachmaninova opera / Odmena					
Pilot						Katarína, domácky / 6 v Ríme				
Edita, po domácky				Pramatka / 3				Sibírsky veľtok / Nemocnič. oddelenie		
Starobylý čínsky štát			Snívaj / Ionex				Argón, značka / Značka Mercedesu			Súčasť kroja, kamizol
Film s Madonnou						Európan / Slov. národ. divadlo				
SLOVO	Fáza mesiaca / 95 v Ríme				Strofa / Zvratné zámeno					
Ziskovo								Rieka pri Omsku / Osobné zámeno		
Mužské meno							Pás ku kimonu / Čilské mesto			
SLOVO	Tí, po rusky / Palica na slony				Mestská požiarna ochrana	Kmín / Ekvivalent, skratka				
Starorímsky peniaz			Tmelová látka							
Etiketa								Chemická značka hliníka		
Patriace kráľovi								Solmizačná slabika		

LEKÁREŇ
sv. Kozmu a Damiána
PREŠOV, Hlavná 1

N	Y	B	I	L	O	K	A	Y	P	Y	L	O	P	L	Š	A
S	A	L	T	A	S	S	E	R	K	O	I	A	T	E	O	P
K	L	P	O	K	O	J	A	A	K	N	I	Č	A	V	R	Č
A	L	K	Á	N	Y	Z	L	I	B	L	A	I	I	I	O	E
S	D	O	D	U	A	V	S	Č	I	D	E	D	Ť	Ž	J	R
Y	V	A	I	R	E	T	L	T	Y	L	A	O	K	M	L	V
K	Á	R	B	O	Ž	I	E	V	S	L	O	V	O	C	I	E
N	B	O	D	K	A	R	P	M	K	O	R	R	S	Ž	M	Ň
Á	O	E	L	T	O	M	I	K	U	R	T	S	K	E	I	A
V	V	D	I	S	I	P	D	O	P	S	A	O	N	Á	T	T
Y	M	N	B	E	A	K	L	S	I	O	R	T	E	M	N	O
K	A	L	R	Y	B	M	O	B	N	M	Á	T	R	I	U	M
O	S	A	N	I	T	A	V	T	A	L	E	N	T	Y	E	H

Legenda: ALKÁNY, AORTA, ATLAS, ÁTRIUM, BISTRO, BOMBY, ČERVEŇ, ČIARY, ČINKA, DEDIČ, EMENTÁL, HMOTA, KLADIVO, KOALY, KOLIBY, KORMA, KORUNKA, KYSAK, LEPIDLO, LIATINA, LIMIT, LITER, MASLO, METANOL, METRO, MIERA, NÁVYK, OBRAZ, ODBYT, ODEVY, OKRES, ORKÁN, OTVOR, OVOCIE, PODPIS, POETA, POKOJ, POLYPY, RIAVY, SANITA, SKUPINA, SONDA, STROM, STRUK, SVADBA, TALENTY, TIKOT, VLAKY, VODIČ, ŽIVEL, ŽOBRÁK.

Tajničku osemsmerovky tvorí 28 nevyškrtaných písmen.

Autor: Marek Pataky

Správne riešenia z čísla 9: Krížovka: Jozef bol pracujúci otec. Osemsmerovka: Boh nás zahrnul do projektu lásky.

Výherca: Kvetoslava Vrabeľová z Korunkovej

Riešenia zasielajte na adresu:
SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov
alebo inzercia@casopisslovo.sk.

5%
ZĽAVA
LEKÁREŇ
sv. Kozmu a Damiána

KLOKOČOV
PÚTNICKÉ CENTRUM

PODPORTE TENTO PROJEKT

Klokočov je najznámejšie pútnické miesto gréckokatolíkov na Zemplíne. V roku 2020 oslávil 350. výročie zázraku slzenia ikony Presvätej Bohorodičky. Gréckokatolícka eparchia Košice sa rozhodla na tomto mieste vybudovať pútnické centrum, aby tu všetci našli primerané zázemie a pastoračnú starostlivosť.

Ďakujeme vám za podporu tohto projektu.
Svoj príspevok môžete zaslať na účet:
Košická eparchia
Dominikánske námestie 2/A, 040 01 Košice

SK57 0200 0000 0030 2148 6453

Variabilný symbol:

777

www.klokocov2020.grkatke.sk

PÚTNICKÉ MIESTA
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI NA SLOVENSKU

Ľutina, bazilikalutina.sk, 051/459 62 31
Každý deň
14.00 **Adorácia**
15.00 **Korunka k Božiemu milosrdenstvu. Eucharistická pobožnosť s požehnaním**
17.30 **Akatist** (Po až Pi; každý deň iný)
Nedeľa 10.00 a 12.00 **Svätá liturgia na hore**

05.06. **Fatimská sobota: Posvätný ruženec** (09.15); **Svätá liturgia** (10.00 h)

Michalovce, bazilikaredemptoristi.sk, 0902 275 145
16.06. **Svätá liturgia s Molebenom k sv. Gerardovi a požehnaním šatkou sv. Gerarda** (18.00 h)
25.06. **Moleben k bl. Metodovi** (09.00; 17.00 h); **Svätá liturgia s modlitbami za uzdravenie** (09.30; 18.00 h)

Klokočov, klokocovgrkat.sk, 0911 105 908
05.06. **Fatimská sobota: Posvätný ruženec** (08.30 h); **Svätá liturgia** (09.30 h)
11.06. **Modlitby za uzdravenie a oslobodenie** (18.00 h)
22.06. **Modlitby za uzdravenie k sv. Charbelovi** (18.00 h)
27.06. **Liturgia s Akatistom požehnania rodín** (10.30 h)

Litmanová, horazvir.sk, 0903 982 828
Každý deň
08.50 **Tretia hodinka**
10.00 **Ruženec**
10.30 **Svätá liturgia**
15.00 **Korunka k Božiemu milosrdenstvu**
15.15 **Deviata hodinka**
15.30 **Večiereň**

05.06. **Fatimská sobota** (10.30 h)
06.06. **Malá púť: Akatist a ruženec** (09.00 h); **Svätá liturgia** (10.30 h)

CENTRUM PRE RODINU
ZLATÁ BAŇA – SIGORD

centrumsigord.sk, 0903 983 316 – 7
11. – 13.06. – **Kurz Rút**. Ide o evanjelizačný kurz pre manželov, ktorého zmyslom je posilniť, oživiť a uzdraviť vzťah manželov. Príspevok je 115 € za manželský pár.
19. – 24.07. **Seminár Otcovo srdce**
09. – 15.08. **Prázdninový rodinný tábor**. Pozývame Vás prežiť týždeň v Centre pre rodinu na Sigorde, v spoločenstve ďalších rodín. Bližšie informácie: centrum.rodina@gmail.com.

KOINONIA
JÁN KRSTITEĽ

koinoniapo.sk,
koinonia ján krstiteľ prešov
Komunitný dom Záborské
Štvrtok 18.00 **Večer chvál a modlitieb za uzdravenie** (cez Youtube)
Nedeľa 09.00 **Svätá liturgia** (cez Youtube)

CENACOLO
KOMUNITA

cenacolo.sk, cdv_slovakia@hotmail.com
Ruženec za závislých v cerkvách: Pondelok 17.30 Poprad; Štvrtok 16.45 Svidník
04. – 10.09. **Putovanie mladých do Medžugorja**
11. – 18.09. **Putovanie rodičov do Medžugorja**

RÓMSKA
MISIA

romskamisia.sk, savore.sk, 0915 951 081
Nedeľa 10.00 **Svätá liturgia** (cez Youtube)

USKUTOČNENIE AKCIÍ JE PODMIENENÉ AKTUÁLNYM VÝVOJOM PANDÉMIE NA SLOVENSKU A RIADI SA POKYNMI HLAVNÉHO HYGIENIKA SR.